

ТАВОР

Списание на Кумановско-осоговската епархија
Година IV • Број 12
2017

Сè ново

**Духовната природа
на човекот**

**Предбрачни врски
и познанства**

**Црквата и
светот: Спорт**

**Абортус? Нема
шанса!**

**Аутистично дете
во православно
семејство**

По Твоето страдање, Христе Боже, жените кои дојдоа на гробот за со миро да го помазаат Твоето тело, во гробот ангели видоа и се исплашија, но вест од нив чуја, дека воскресна Господ, дарувајќи му на светот голема милост.

Од утренајта бојослужба во Неделајта на мироносицијте

ТАВОР • Четворомесечник на Кумановско-осоговската епархија на Македонската Православна Црква - Охридска Архиепископија
Главен уредник: Митрополит Кумановско-осоговски г. д-р Јосиф
Редакција: Милан Јаковчевски, м-р отец Филип Станковски
Печати: „Нипонграфик“, Охрид

Корица:

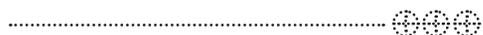
Од бојослуженијата во Спираснајта седмица, дејал.

ТАВОР

април 2017 • година IV • број 12

Литургиски круг

- 1 Сè ново
Пројојрезвиџер Андреј Ткачов
- 3 Укинување на смртта
Аџанасиј, Миџројолиџ Лимасолски
- 6 Таинството на допирот на Тома
*Јеројеј Влахос,
Миџројолиџ Навџакџски*

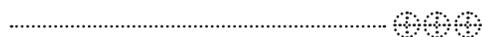
Веронаука за возрасни

- 8 Православна духовност,
втора лекција: Духовната
природа на човекот
Презвиџер Алексеј Јанџ
- 14 Буквар на семејниот живот,
втора лекција: Предбрачни
врски и познанства
Пројојрезвиџер Павел Гумеров
- 21 Средба на младите со Бога
*Пројојрезвиџер Александар
Овчаренко*

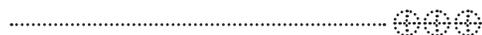
Разговори

- 24 Слово со пастирот
*Одјовара Паџријархоџ
Московски и Руски Кирил*
- 28 Црквата и светот: Спорт
*Одјовара Миџројолиџоџ
Волоколамски Иларион Алфеев*

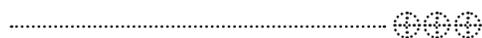
Биоетика

- 34 Абортус? Нема шанса! - Три
сведоштва за женската храброст
*Инџервју со Наџалија
Москвиџина*
- 39 Аустистично дете во
православно семејство
Сведоштво на еден родиџел

Детски буквар

- 42 Велигден

СÈ НОВО

Протопрезвитер Андреј Ткачев

Пасхална ноќ во Ойшина, 2011 г.

Имам предлог: кон Велигден да се однесуваме како кон Новата година. Има многу Нови години, и сите тие се релативни. Први септември (ст.ст.) е Начало на индиктот, ден на историско сеќавање и врска со римските закони. Први јануари е плод на волунтаризмот на Петар Први, кој има две варијанти - јулијанска (св. Василиј Велики) и григоријанска. Дополнително, секој од нас има и роденден, што несомнено е лична нова година, при која на збирот на проживевани години се додава уште една. Оваа низа може да продолжи со еврејската, кинеската и останатите нови години, кои денес ги празнува дезориентираното човештво, бидејќи нема друга, поаметна работа. За секој случај. За да се пополни внатрешната празнина, или како еден вид на културолошки експеримент.

Но, тоа не се никакви „нови години“, зашто животните старудии само се префрлаат отаде границата на календарскиот датум, и ништо суштински не се менува.

Велигден, пак, е нешто сосема друго! Постот нè испразнува, ни ја пере внатрешноста, и со личната аскеза и мака ја чисти шталата на нашето срце. Потоа, на Велика сабота и во Пасхалната ноќ во новите мевови лие ново вино. И човекот се менува. Човекот игра и пее, како „богоотецот Давид, пред ковчетот на Заветот“. И постои реална шанса животот одново да почне. Сè друго се фалсификати и имитации. Жални фалсификати и немоќни имитации. Змијата редовно ја преслекува својата кожа. Се лупи од острите камења или се провлекува низ трње, за старата кожа да ја слече како чорапа, и да се појави нова. „Бидете мудри

како змии“. Во зраците на Воскресението преслечете ја старата кожа. Збогувајте се од гревовите, обновете ја верата, одново склучете Нова Завет со Бога во крвта на Неговиот Син, пролеана на Крстот, принесена во Евхаристијата. Нова година на благоста. Нов циклус на литургиски читања. Нов молитвен порив низ седмицата, за Петокот да не се оскверни од заборавот на Голготата.

Во Пасхалното слово, Златоустиот вели: не срами се од бедата своја; никој гревовите да не си го оплакува, ни од смртта да се бои. Зашто ни се јави општото Царство и простување од гробот ни изгреа, и смртта на Спасителот нè ослободи од стравот од смртта. Ете ова е нешто ново! Ако ова не е, тогаш што е ново? Зарем нов е новиот модел на iPhone или некаков автомобил? Не ме засмевајте, ни мене, ни ангелите Божји. Она што ние го нарекуваме „ново“ воопшто не е ново, а Велигден е нов. Нов ден, нова година, нов живот, едноставно подарени, заради милоста Христова. Но, извади ги слушалките од уши, и почувј: „Влези во радоста на твојот Господар!“

Благодарение на Велигден, ние знаеме што претставува олтарот во храмот. Тоа е благоуханиот празен гроб во кого било положено Телото Исусово. А самиот храм, што е? Тоа е предворје на ангелот, каде што бестелесниот им вели на жените: „Зошто го барате Живиот меѓу мртвите? Воскресна!“ Јасно е и кои се мачениците. Тоа се луѓе кои, соочени со мачење, не можеле да се одречат од тоа познанието дека Христос е жив Цар. Благодарение на Велигден јасно ни е и зо-

што преподобните живееле толку строго. Тие во себе ја имале велигденската радост. Се боеле своето богатство да го загубат за ситни пари, или - полнотата на радоста во едното потребно, за еден грст наслади што го убиваат чувството за вечност. Целата Црква може да се разбере преку Велигден, а без Велигден ништо не може да биде сфатено. А многу луѓе не го знаат ова, иако уште во детството биле крстени.

Во густата темнина смело е врежан зракот од другиот свет. Тоа е Христова-та Пасха. Небесниот оган се спушти на жртвеникот. Наше е, сега, овој оган да го одржуваме преку целата година. Поради тоа секоја седмица, во неделите, го празнуваме Воскресението. Неделата е мал Велигден, што нè потсетува на Големиот Велигден, на тоа дека треба да го запазиме неговиот оган. Предлагам одново да го започнеме животот. Да ја слечеме испотената и нечиста облека, да го измиеме телото со вода и да облечеме нова, светла облека. Да го кренеме лицето кон Небото каде Христос се вознесе, и од каде повторно ќе ни дојде. Сето ова единствено во случај да нè интересира тоа што е вистински ново, а не некакви фалсификати.

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

„Дојдете, ѝрнете свеќелоси...“
Велигден во Крашова, 2016 г.

Романски верници во костурница
од манастирот „Пасареа“, веднаш по
завершувањето на Пасхалната богослужба

УКИНУВАЊЕ НА СМРТТА

Митрополит Лимасолски г. Атанасиј

Бог е Оној Кој создал сè. Од небитие, ни од што, Тој го создал човекот, телото и душата како психосоматско единство. Православната Црква не го разделува човекот на душа и тело, туку на него гледа како на личност во која душата и телото образуваат неразделна целина. Бог го создал човекот по Свој образ и подобие, и го сместил во рајот, за човекот да заедничари со Бога, да ја запази својата врска со Него и да биде бесмртен. Црквата ни зборува за три вида на смрт. Првиот вид - биолошка смрт, при што умира телото; вториот - душевна смрт, при што човекот се одделува од Бога, Кој пак е негов вистински Живот. И трет вид - вечна смрт, која ќе се случи при Второто доаѓање Христово, кога ќе настапи крајот на светот и ќе се случи воскресението на мртвите. Тогаш човекот може да биде одделен од Бога и душевно и телесно, и тогаш тоа за него ќе биде вечна смрт (или поточно, тоа нема да биде смрт, затоа што човекот нема да исчезне и нема да умре, туку вечно ќе биде разделен од Бога, Кој е неговиот вистински Живот). Кога за првпат во Светото Писмо го среќаваме зборот „смрт“? Тогаш кога Бог ја дава оваа заповед: „Од секое дрво во градината можеш да јадеш, освен од дрвото за познавање на доброто и на злото; од него не јади; зашто во оној ден кога ќе вкусиш од него, ќе умреш.“ Следува гревопадот, и човекот се соочува со последиците од неговиот слободен

избор, даруван од Бога. Смртта не е казна Божја. Но, Бог го предупредил човекот за резултатите, за последиците на непослушанието. Човекот умрел во моментот на своето непослушание, зашто ја прекинал својата врска со Бога. А Христос доаѓа, за да ни рече: „Јас сум Животот“. Од моментот кога немаш заедница со Бога, ти веќе не живееш. И покрај тоа што Бог го создал човекот за бесмртност, за човекот да живее со Него во рајот, сето ова престанува, а човечката природа и создадениот свет се искривуваат. Човекот и создадениот свет биваат подложени на распаѓање, на зло и грев. Човекот сам себеси се осудил на смрт. И човечкиот останал во ова ропство сè до оној момент, додека не дошол Христос, новиот Адам. Тој станал Човек и ја укинал смртта, дарувајќи му бесмртност на целиот свет.

Значи, човечкиот живот по гревопадот е пат кон душевна смрт, како и во биолошка, која може да настапи во секој момент.

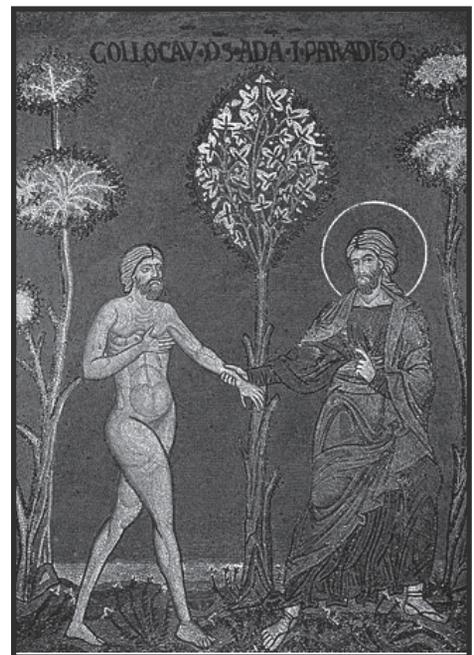
И ете, настапило времето за вочовечување на Бога, кога Тој со Својата смрт и Своето воскресение ја укинал силата на смртта, а смртта ја победил и поразил. Христос, со Својата смрт ја укинува смрт-та и уредува Црква, на која ѝ се предава Себеси, Своето Тело и Крв, како противотров за смртта.

Христос умира со страшна, маченичка, болна, а уште и срамна смрт. Смртта на крст во тоа време се сметала за срамна и понижувачка. Истовремено, Господ не само што се погрижил да умре со срамна смрт, туку и да помине низ сите страшни нешта: да биде исплукан, ошамарен, бичуван, исмеан, облечен в багренница. Зошто? За да ни покаже дека Он прв поминал по тој пат, та никој од нас да не може да рече дека Бог убаво си поживеал и спокојно си умрел. Како што вели св. Апостол Петар, Тој прв на Себе Самиот ја искусил трагедијата на човечката природа, и ги затворил устите на оние што би се обратиле кон Него и би Му рекле: „Неправедно страдам.“

Што ни вели Христос преку апостол Павле? Да не очајуваме како што очајуваат оние што се безнадежни. Тагувајте, но и на надежта не заборавајте. Ако не се надеваме на Царството Божјо, ако не се надеваме на вечноста, тогаш како ќе ја истрпиме смртта? Без воскресението, без вечното Царство Божјо, нашиот живот нема смисла, ниту цел. Да се надеваме на Бога и

да веруваме дека, што и да се случи со нас, Бог нема да нè остави!

Но, зарем ако е Бог со нас, зарем нема да не заштити од секое зло?, ќе праша некој. Честопати, Божјото присуство не го одвраќа злото, туку го преобразува во добро, и горкиот ад - болката, маката, скрушеноста на срцето - го прави лек за вечноста. Со време, постепено, се пројавува ползата од маките што нè снашле. Страдањето го смирува човекот, но само ако тој е со Бога. Болката се меша со благодатта Божја. Кога човек ќе го напушти овој светот и на ќе поледне на него од друг агол, тогаш првото нешто што ќе го направи е - ќе Му се заблагодари на Бога за сите маки во овој живот, како што велеше старец Паисиј.

Стариот Адам и Новиот Адам
- Христос, фреска, 12 век.

Смртта не постои: љубовта што Бог ја има кон нас ја победи смртта. И во Црквата, ние не велеме „смрт“, туку „успение“. За Црквата сите луѓе се живи. Се молиме за упокоените, на Божествената Литургија чувствуваме дека сите ние сме живи.

Како што велат отците: ако порано смртта и била страшна за човекот, сега веќе човекот е страшен за смртта, зашто Исус Христос ја укинал нејзината власт. И ете, ние велеме: „Христос воскресна од мртвите, со смрт смртта ја победи!“ Христос ја укина смртта, нема веќе смрт. „Никој од смртта да не се бои!“ Зошто? „Зашто смртта на Спасителот нè ослободи“. Значи, за еден христијанин, смртта нема сила, иако можеби сè уште ни е тешко да се помириме со неа.

Смртта е раѓање, болно раѓање. Ти се раѓаш во вечноста на Царството Божјо преку болка. Но, таму престанува старото, и останува само Христовата светлина. Тогаш сè се менува и поминува, и човек наоѓа утеха, ја разбира причината поради која сè се случи, и Го слави Бога.

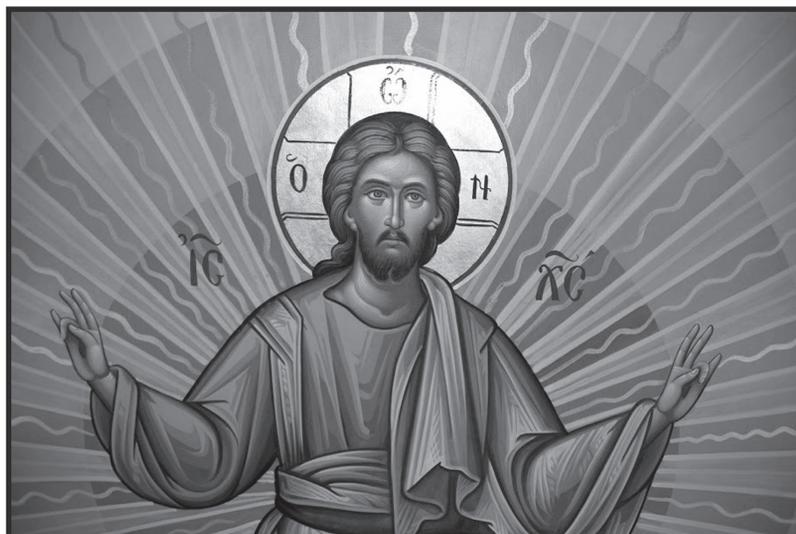
И што му вели Црквата на човекот кој страда? Нашата Црква не ја негира реалноста на смртта, но не ни дава да паднеме во очајание. Во тие мигови, како противотров на смртта таа ни го предлага Христа. Словото на Црквата е смелост, надеж, тоа е словото Христово: „Не бојте се: Јас го победив светот“.

Слово на Црквата е Христос. Бивајќи мажествен, Христос ја победил смртта и нам ни ја нуди можноста да ја победиме смртта и вечно да живееме со Него. И покрај тоа што понекогаш ни се чини дека смртта нè победува, Христос ни нуди можност на крај ние да ја победиме неа со трпение и упорност, со нашиот живот во Христа, со преобразување на болката во духовен труд, и преобразување на смртта во вечн живот.

Важно е човекот да го знае ова. Ако не успее во тоа, неговиот живот станува трагедија. Христос е светлина на светот. Ако Христа Го немаме, тогаш во темнина ќе живееме. Ако Го љубиме Христа, ако живееме во Христа, тогаш ќе ја надминеме и смртта, и распаѓањето, и нашиот живот ќе биде вистински радосен. Со Христа ќе ги надминеме сите неволји од овој живот.

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

ЧОВЕКОТ УМРЕЛ
ВО МОМЕНТОТ
НА СВОЕТО
НЕПОСЛУШАНИЕ,
ЗАШТО ЈА
ПРЕКИНАЛ
СВОЈАТА ВРСКА СО
БОГА. А ХРИСТОС
ДОАЃА, ЗА ДА
НИ РЕЧЕ: „ЈАС
СУМ ЖИВОТОТ“.

Господин Исус Христос, икона

ТАИНСТВОТО НА ДОПИРОТ НА ТОМА

Јеротеј Влахос, Митрополит Навпактски

Сомнежѝ на Тома, 16 век

Возљубени, Христос воскресна!

Празникот на Воскресението Христово, Пасха, е централен празник на целата црковна година и последен празник на Триодот и Великиот пост, но и почеток на еден друг период што завршува со великиот празник на Педесетницата. Пасхата ја празнуваме и денес, како и низ целото време на Педесетницата, и секоја недела, којашто е посветена на Воскресението Христово.

Многу настани се случиле на првиот ден од Воскресението Христови, како и во деновите што следеле. Христос се појавил пред Своите ученици, кои биле соодветно подготвени да Го видат Воскреснатиот, и ова јавување придонело за нивното спасение.

На првиот ден, доцна вечерта, Воскреснатиот им се јавил на Своите ученици, а Тома бил отсутен. Следната недела, кога повторно им се јавил на учениците во горната одаја, Тома не отсутувал. Апостолот сакал да го стави својот прст на раните од клинците, и својата рака на ребрата Христови, за да се увери во Воскресението Христово. Познато е дека клинците од Распетието создале рани на телото Христово, и дека копјето со кое бил прободен направило да потече крв и вода. Апостолот Тома мислел дека

доколку ги види и допре крсните рани, ќе биде поуверен во воскресението на неговиот Учител.

Христос, појавувајќи се по осум дни, го повикал апостолот Тома да ги допре раните на Неговото тело. Ова е крајно смирение - осиромашување Христово, Кој прифаќа да биде допрен, и да ги задоволи сите свештени човечки желби само од љубов кон човекот. Затоа во еден црковен тропар се пее: „Радувај се, испитувачу!“ Со други зборови, Христос се радува кога ние ги испитуваме нештата. Штом апостол Тома Го видел Христос и ја чул Неговата покана да Го допре, тој извикал: „Господ мој и Бог мој!“ (сп. Јн. 20,19-29). Ова е негово исповедање на божествената природа Христова, додека Го гледал Воскреснатото Тело Христово.

Јовановото Евангелие не ни кажува дали апостолот Тома го допрел Воскреснатото Тело Христово, туку само го пренесува неговото исповедање.

Но, во црковните песнопенија е напишано дека апостолот Го исповедал Христа откако претходно ги допрел Неговите крсни рани. „Откако Те допре и виде, за Бог Те исповедаше, но не бесплотен, и Човек, но не прост“. Во еден друг тропар пишува дека апостолот Тома „допирајќи ги ребрата, богослови за Воплотениот“. Тој дознал дека Синот Божји пострадал по тело и Го проповедал Воскреснатиот Бог. Така, во православното богословие, гледањето и допирањето на Бога се поврзани.

Во еден друг тропар е напишано дека Јован, кој се навалил на градите Исусови, оттаму се воздигнал кон длабочините на богословието, додека Тома се удостоил со таинството на божествената икононија преку допир, односно, го познал таинството на Христовото воплотување во кое нè воведува. И повторно, во уште еден тропар е напишано дека Тома, допирајќи ги огнените ребра Христови, не бил изгорен од

допирот, туку неверието на неговата душа се претворило во благоверие.

Желбата на апостолот Тома да ги види и допре раните на телото Христово не била неверсие во денешното значење на тој збор, туку негова желба да се премине од вера преку слушање, во вера преку гледање. Тој не сакал само да слушне од другите ученици дека Христос воскреснал, туку сакал и самиот, со своите сетила, да го види и да се увери во Воскресението. Ова ни покажува дека животот во Црквата е искуство, духовна врска, допирање на Христа.

Црквата не е некаков апстрактен систем, туку севкупен живот. Христос не е идеја, туку Богочовек со воскреснато тело, кое зрачи со божествена светлина, и дека ние можеме да Го допреме. Црквата е Тело Христово, сочинета од Таинствата, изразена преку догмите и свештените канони, остварена во едно одредено црковно општество. Богословието на Црквата е искуствено, тоа е „Таинство на допирот“.

Ние заедничариме со Телото Христово; кога клириците литургисуваат, тие Го држат тоа Тело во рацете. Ги целиваме Крстот, свештените мошти на светителите, свештените икони. И кога еден христијанин се моли со духовна сила, тој ја допира вечноста и учествува во Славата Божја.

Возљубени,

Воскреснатиот Христос не е само човек кој некогаш живеел, туку е Богочовек Кој е секогаш со нас. Воскресението Христово не е некој настан од минатото, туку тоа живее во црковниот живот. Ние не сме некои луѓе што теоретски веруваат во Бога, туку сме членови на Неговото воскреснато Тело. Христос нè повикува да Го допреме, и ние треба да одговориме на оваа покана. Тоа е „Таинството на допирот“, таинството на божественото заедничарење.

За многу години!

ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ!

ПРАВОСЛАВНА ДУХОВНОСТ: ДУХОВНАТА ПРИРОДА НА ЧОВЕКОТ

Презвитер Алексеј Јанг

А.

Во духовното и богословско предание на Православната Црква разликуваме различни степени на знаење или начини на познание. Кај св. Исаак Сирин може да сретнеме три степени на знаење:

- » **Телесно:** Тука спаѓа човечката мудрост и знаење, и особено науката. Ваквото телесно знаење не е погрешно, ниту лошо.
- » **Душевно:** Ако строго ги пазиме Христовите заповеди, ќе започнеме да стекнуваме душевно знаење; така, ќе можеме да постиме, да се молиме, да го разбираме Светото Писмо, ќе се бориме за стекнување на добродетели и против искушенија, и сето тоа ќе ни овозможи стекнување на едно уште повисоко знаење.
- » **Духовно:** Со ова знаење се стекнуваат светителите. Светоста значи невидливо гледање, безвучно слушање и надумно разбирање на славата Божја.

*Транскрипцијата од вториот дел од циклусот предавања на тема „Православна духовност“.
Првиот дел може да се пронајде во претходниот број на „Тавор“ (бр. 11, стр. 17-20).*

Нивото на духовно знаење е заедницата на светителите, во која, благодарение на заедничарењето со Бога, тие на Воскресението гледаат со целосна сигурност. Светоотечките учења извираат од ваквиот опит. Затоа отците нè повикуваат и самите да го вкусиме и да го видиме ова.

Душевното и духовното знаење се непристапни на оние што пристапуваат кон Библијата и отците преку телесно познание. Голем дел од денешното богословско учење со кое се среќаваме ни доаѓа токму од ова ниво - односно, од луѓето кои немаат опит во Бога.

Во Евангелието по Матеј (5,38) се наоѓа Господовата заповед да бидеме совршени како што е совршен нашиот Отец на Небесата; но, како е возможно да се биде совршен? На ова место, „совршени“ е синоним на „свети“. Во англискиот јазик, зборот „holy“ (=свет) доаѓа од англо-саксонскиот збор за „whole“ (=целина), а коренот и на двата збора, етимолошки, е поврзан со зборот „heal“ (=исцеление), што ни кажува нешто многу важно за светоста. Како можеме да станеме свети и совршени? Целта на христијанскиот живот е да се заедничари со Духот и Божјите енергии. Оној што ќе ја достигне оваа состојба е светител и е причасен (зема удел, учество) во Божјата совршеност.

Во веќе добро познатиот разговор меѓу св. Серафим и Мотовилов¹, светителот му објаснува на Мотовилов дека целта на христијанскиот живот е стекнување на Светиот Дух преку подвижништво насочено токму кон ваквата цел. На прашањето на Мотовилов како човек може да знае дали е во заедница со Бога, св. Серафим му рекол да го погледне, и токму во тој момент старецот бил обвинен со светлината Христова, така што снегот во споредба со него изгледал бледо, како да бил во сенка. Мотовилов почувствувал како топлината што доаѓала од св. Серафим навлегла во неговото

тело, и како и тој започнал да зрачи со истата светлина, бивајќи способен да „гледа“ јасно.

Потребен предуслов за заедница со Бога е делателното очистување, односно, замена на пороците со добродетели, за да не се случи страстите да ја пополнат празнината во нас. Светоста е учество во совршеноста Божја. Да се биде егоцентричен, значи да се избере смрт, а да се биде богоцентричен, значи да се избере живот. Зашто, второто ја победува смртта.

Понискиот дел од нашата духовна природа е нашата душа, која е престол на страсти, вообразенија и чувства, нешто што му одговара на телесното знаење. Вишиот дел е духот. При падот, духовната природа на човекот се разделила, и страстите, чувствата и вообразенијата започнале да постојат како средство на преживување надвор од Едемската градина, иако истовремено тие може да бидат причина за наше одделување и заборавање на Бога.

Повеќето од нас, губејќи си го времето во доменот на вообразенијата, чувствата и страстите, го живееме овој најнизок дел од нашата духовна природа, што ќе загине заедно со телото. Егоцентризмот ја насочува сета наша енергија на овој, понизок дел - на нешта како храна и облека, а самиот Господ ни вели да не се грижиме за тоа. Додека сме млади, особено внимание им посветуваме на страстите поврзани со сексуалното однесување, кои пак се дел од телесното знаење, иако тие стануваат сè поневажни и почнуваат да умираат како што старееме.

ДА СЕ БИДЕ ЕГОЦЕНТРИЧЕН,
ЗНАЧИ ДА СЕ ИЗБЕРЕ СМРТ, А
ДА СЕ БИДЕ БОГОЦЕНТРИЧЕН,
ЗНАЧИ ДА СЕ ИЗБЕРЕ ЖИВОТ.

¹ Николај Мотовилов, прв биограф на св. Серафим Саровски.

Кивошој со нераспадливите мошти на св. Јован Шангајски и Санфранциски во соборниот храм „Пресвета Богородица - Радоси на сише нажалени“ во Сан Франциско, САД

Богоцентричниот човек, пак, не се среќава со временските и просторните ограничувања, ниту со распрадливост, како што гледаме во Евангелието кога нашиот Господ Исус Христос одел по вода, или минувал низ ѕидови. Ваквиот начин на живеење ја победил смртта. Светителите се жив доказ дека богоцентричноста е реалност. На погребот на св. Јован Шангајски еден свештеник рече дека поради фактот што светителот живееше во наше време и до нас, ние нема да имаме изговор, и дека можеби затоа Господ ѝ го дарувал на Црквата, за и ние, овде во Америка, да сфатиме дека можеме да бидеме свети. Неговата нераспадливост е знамение дека нешто поврзано со смртта не е исто и за него. На некој сосем мал начин, тој не вкусил смрт - односно, неговото тело не се вратило во пепелта, туку веќе е во процес на победување на смртта како предвкус на Воскресението.

Понекогаш сметаме дека духовноста е поврзана со задоволување на Божјите барања, но всушност, духовноста е поврзана со постанувањето цел, зацелувањето. Во Црквата, само ако вложиме и најмал труд, можеме да искусиме од ова исцеление, за-

целување, воцеловување и светост. Не можеме само да стоиме и да чекаме духовниот живот да ни се приближи, затоа што, штом живееме во Црквата, ние веќе го имаме таквиот живот.

Отците велат дека Царството Божјо не е живот после смртта, туку по прво заедница со Бога што започнува во овој живот. Ако не успееме да Го пронајдеме Христа во овој, тогаш сигурно нема да Го пронајдеме во животот од онаа страна. А, за да Го пронајдеме Христа во овој свет, треба да го сфатиме почетокот, односно - да го сфатиме Адам пред и после падот.

Б.

Воображението (phantasia) пребива во најдолните делови од нашата духовна природа - односно, во душата. Пред падот, воображението било контролирано, но падот му дал енергија за да биде лесно манипулиран од погрешни идеи и слики. Светител е човек кој ги надминал ваквите слики. Во него, воображенијата се скротени.

Стариот Завет изобилува со примери на обожување на идоли од кои, можеби, најпознат е идолот на златното теле на гората Синај; факт е, сепак, дека сите ние правиме идоли и им служиме. Им служиме на парите, успехот, угледот итн. Но, мора да се погрижиме за душата, зашто телото ќе умре.

Ангелите немаат воображение - само луѓето и демоните. Како што се вели, „мрзливите раце се орудие на ѓаволот“, или „мрзеливиот ум е игралиште на ѓаволот“. Демоните може да всадат многу слики за да го раздвижат нашето воображение, и да оживат некои слики од нашето сеќавање - на пример, порнографски слики. Долку духовно поболан е еден човек, толку повеќе проблеми ќе има со воображението и воображенијата, воопшто.

Св. Теофан Затворник нè учи дека преголемото воображение може да доведе до психички проблеми, додека духовно будните луѓе речиси и да немаат воображенија затоа што имаат опит во Божјата реалност. Токму затоа светителите на иконите се прикажуваат без емоции. Тие гледаат директно во нас затоа што можат да гледаат во грешници без притоа да ги осудат.

Но, што може да се стори во врска со воображенијата? Пред сè, треба да го носиме својот крст без роптање, и на тој начин самото воображение и неговиот производ, емоцијата, да ги преобразиме во нешто многу духовно: „Преку Крстот радоста дојде на сиот свет.“ Ќе почнеме со мали чекори: ќе земеме еден крст, и ќе го носиме без роптање, и ќе ја увидиме разликата. Тогаш ќе можеме полека, но сигурно, да носиме и повеќе крстови.

Таков е и советот на св. Јован Златоуст, кој го советува еден маж да започне само со тоа што нема да се разгневува на неговата жена: „Немој да ја прекоруваш, ниту да ја обвинуваш, не ѝ викај и немој да ѝ се обраќаш со презир.“ Златоуст го советува овој човек да не се грижи за ништо друго - ниту за луѓето со коишто работел, ниту за децата, ни за било кој друг - туку да се средоточи единствено на односот со неговата сопруга. Ако издржи една недела, го советува да продолжи на ист начин со децата, и со другите луѓе; ако падне, да почне сè одново; по потреба, ваков однос можел да продолжи да гради прво со едното, па со другото дете.

Ако направиме макар и еден неможен чекор, Бог ќе погледне на нас, и ангелите, и светителите, и Бог ќе ни испрати дополнителна благодат.

Велики Пејок
Фото: Александар Осокин

ОТЦИТЕ ВЕЛАТ ДЕКА
ЦАРСТВОТО БОЖЈО НЕ Е
ЖИВОТ ПОСЛЕ СМРТТА,
ТУКУ ПОПРВО ЗАЕДНИЦА
СО БОГА ШТО ЗАПОЧНУВА
ВО ОВОЈ ЖИВОТ.

*Оџец Алексеј Јанџ, сеџа веќе јеросхимонах Амвросиј.
Фотографија од Пасхалната боџослужба во
Воведенскиот скип во Охајо, 2013 џод.*

ФАКТ Е, СЕПАК, ДЕКА
СИТЕ НИЕ ПРАВИМЕ
ИДОЛИ И ИМ СЛУЖИМЕ.
ИМ СЛУЖИМЕ НА ПАРИТЕ,
УСПЕХОТ, УГЛЕДОТ...

Носењето на својот крст раѓа плод во нашите емоции и воображенија. Со мал напор започнуваме да соработуваме со Божјите енергии, и нештата легнуваат на своето место. Крстот што го носиме на синџир околу вратот треба да ни служи како потсетник на тоа дека Христос не спаси и дека ние своеволно Му се предаваме како робови, како послушни служители.

На пример, мора да имаме послушание пред правилото на постот. На Бога ништо нема да може да Му принесеме ако претходно не се откажеме од својата волја. Постот може да биде многу тежок; од друга страна, може и да се откажеме од овој подвиг, затоа што сме се навикнале на инстант-успеси, а постот не ни го нуди тоа. Мора да ја принудиме својата волја, за таа да почне постепено да се справува со одредени делови од нашиот живот, за да почне да го потчинува страсниот дел од нашата душа на духовниот.

Послушанието е непружање отпор. Ако некој ти ја побара јакната, на пример, дај му ја. Христос не ни рече прво да ја процениме ситуацијата - дали парите што му ги давам на просјакот тој ќе ги потроши на алкохол? Кога ние даваме, сами на себе си даваме, а не на оној што проси. Мора да се лишиме себеси од нешто.

Треба да ја негуваме добродетелта на предавање на себеси на Бога: каква е денес Божјата волја за мене? Секој момент со себе носи должност за исполнување на некоја обврска - да одам на работа, да ги измијам садовите, да ја искосам тревата итн. Повикани сме сето наше внимание да го насочиме кон оваа обврска како кон нешто што самиот Бог ни го дал со цел да созрееме духовно. Во обврските се открива Божјата волја за нас. Бог ни го дава сето она што ни е потребно за да се спасиме.

Прашање: Дали патристичката употреба на зборот „воображение“ е поврзана со уметноста?

Одговор: Отците велат дека сета убавина на овој свет е одраз на Бога, и дека може да нè воведи во повозвишени облици на убавина, а на крајот, и до Бога. Значи, уметничките дела не се само обични слики, туку тие навистина можат да нè доведат до една реалност. Сепак, голем дел од денешната уметност не е убава. Напротив, грда е и грешна. Треба да разликуваме што навистина е уметност, а што нè води кон егоцентричност и задоволувањ на страстите. На пример, класичната музика помага во истенчувањето на сетилата, а децата ги води кон виша убавина.

Прашање: Што мислите за употребата на различните уметности при воспитување на деца?

Одговор: Интересот на децата за било која уметност треба да биде стимулиран, но во контекст на убавина. Децата-маченици на св. цар Николај биле многу набожни, и нивниот тотор (кој бил Французин) знаел дека Николај и Александра сакале образованието на нивните деца да биде прилагодено на црковната година. Затоа, на пример, за време на постите децата не се занимавале со драма. Наместо тоа, биле насочени кон постот и богослужбите.

Прашање: Ми се чини дека е полесно да се оствари заедница со Христа како монах, отколку како брачен човек.

Одговор: Отците велат дека и за луѓето од светот е можно заедничарење со Бога, но потребна е дисциплина. Св. Василиј Велики, на пример, поучувајќи еден јеромонах во врска со исповедта на верниците, му вели да биде благ, зашто брачниот живот е потежок.

Прашање: Може ли да кажете нешто повеќе за светоста на семејството?

Одговор: Од Светото Писмо знаеме дека семејството е света заедница во Бога. Дури и одредени членови од таа заедница да не се свети, семејството има една објективна светост, исто како што Црквата е света, без разлика на грешните луѓе во неа. Секој и сè, па дури и камењата, се во процес на осветување. Знаеме дека сето создание паднало, и оттука, сето создание го очекува искупувањето, во кое е вклучена и можноста за постоење на свети семејства.

Прашање: Ако емоциите и воображенијата се привремени, зошто Бог ни ги дарувал?

Одговор: Па, тие не ни биле дадени во овој облик, туку ние сме ги создале такви припадот. Ние сме ги одделиле од севкупната наша духовна природа која била целосно соединета со Бога. Штом сме биле одделени од Неговата благодат, тогаш емоциите и воображенијата добиле на сила, и ние сме почнале да создаваме лажни идоли и да им служиме. Но, со Божја помош може да ја надминеме штетата предизвикана од падот. Богородица ни е совршен пример за тоа.

БРАК

БУКВАР НА СЕМЕЈНИОТ ЖИВОТ ПРЕДБРАЧНИ ВРСКИ И ПОЗНАНСТВА

Протопрезвитер Павел Гумеров

Зошто периодот на чоколадца и цвеќиња е толку важен во врската? Кои квалитети се неопходни за идниот споруг - сопруга? За што идните сопружници мора меѓусебно да разговараат? Како да се справиме со недостатоците на нашите избраници?

Здраво, драги пријатели! Го продолжуваме циклусот разговори за семејството. Денешна тема ни се предбрачните познанства и врски.

Транскрипцијата од вториот дел од циклусот предавања на тема „Буквар на семејниот живот“.
Првиот дел може да се најде во претходниот број на „Тавор“ (бр. 11, стр. 21-26).

Време на извонредна среќа

Времето пред бракот, на вљубување и забавување во врска е извонреден период воспен од многу поети и писатели. Прашани да си замислат и да покажат како се чувствуваат кога се вљубени, повеќето од нив на лицата имаат израз на птици кои лебдат. Инаку, прашани како ја замислуваат љубовта, испитаниците вообичаено го повикуваат својот партнер и му се фрлаат во прегратка, како да сакаат на тој начин да покажат дека не се сами, и дека љубовта е токму таа желба да се направи нешто за другиот, да му се угоди, да се негува. Наспроти ова, вљубеноста е еден вид на еуфорија што човек ја доживува кога ужива да биде вечно покрај некого.

Старец Паисиј Светогорец велел дека и привлечноста е исто така неслучајно дадена од Бога, зашто преку неа две сосем различни личности стануваат една целина, образуваат семејство, и нивните разлики и несличности, кои најмногу ќе дојдат до израз во првите години од брачниот живот, би требало да се надминат преку взаемната привлечност. Во спротивно, без взаемната привлечност, вели старецот, никој не би можел да заснва семејство, зашто се работи за една мошне сложена работа.

Затоа, денес ќе зборуваме за најчестите прашања поврзани со темата на вљубеноста и предбрачните љубовни врски.

Овие врски се многу важни. Но денес, за жал, мнозинството луѓе (за среќа, не зборувам за православните христијани) основаат семејство на тој начин што започнуваат да живеат заедно, неофицијално. Тие се обединети во едно заедничко домаќинство, во заеднички обврски, и секако - заеднички страсти - во сексуалната привлечност што ја чувствуваат еден кон друг. Но, поради ова, тие го прескокаат многу важниот, и повеќе и од потребен период на подготовка за стапување во брак. Предбрачниот период е како проба на облека, тоа е „училиште за млади војници“ кои треба да стапат в брак. Има многу нешта што луѓето треба да ги научат, но и да ги зборуваат со нивните идни сопругници, да се навикнат едни на други,

Грузиска свадба.
Фото: Мано Сванигсе

да се научат да изградат заеднични однос, да научат да си простуваат и да истраат, да се љубат и внимателно да се однесуваат еден кон друг.

Зборуваме за ергенство, за моминство. За време на овој период, младичот слатко ѝ зборува на својата девојка, ѝ дарува подароци, ја држи за рака кога се симнуваат од автобус... И секој сака да направи нешто за другиот. А, кога врската ќе започне одеднаш, со заедничко живеење, како сè да е обратно: мажот, идната глава на семејството не се грижи за девојката, туку попрво таа се грижи за него, зашто таа има сериозен мотив за нивната врска - да појдат во матично, и партнерството да прерасне во вистински брак. Но, каква глава на семејството ќе биде овој маж, ако уште од самиот почеток на врската сè се врти околу него, околу неговите потреби, ако неговата девојка му ги задоволува сите потреби, а тој нема никакви обврски кон неа? Тој нема ни најмала желба да направи нешто за неа, да ѝ помогне на било каков начин!

Ергенството им помага на луѓето да се соединат, да ги надминат проблемите на раните брачни години. О, колку ли само ќе се сеќаваме на овие години! Од нив имаме најубави спомени! И со какво задоволство ќе го прелистуваме албумот со фотографии од нашиот меден месец! Се сеќавам како, во првата година од нашиот брак, сите наши гости, блиски и далечни роднини и пријатели, ја гледаа снимката од нашата свадба до изморување. Можеби некому ова ќе му делува смешно, но за нас тоа беше многу важен дел од пречекувањето гости.

На ергенството, на моминството, секогаш се сеќаваме со голема благодарност и некаква носталгија. А ова е многу важно, затоа што во семејниот, брачен живот, луѓето не смеат да забораваат на нежноста, на привлечноста, на тоа дека треба да се негуваат едни со други, да си служат едни на други. Токму двојките што не заборава-

ат на ова, успеваат да ја задржат семејната среќа долги, долги години.

Ако верата е проблем

И така, се среќаваат момче и девојче, си се допаѓаат, влегоа во врска, и ете, можеби размислуваат и за брак. За кои нешта треба да се зборува пред да се заплови по брачното море? Што треба да дознаеме за другиот пред нашата врска да стане пресериозна? Луѓето грешат кога мислат дека нивниот партнер има некаков дар на телепатија и дека самиот ќе го сфати она што треба. Оние што мислат дека штом стапат во брак сè ќе се среди и ќе дојде на свое место, многу грешат. Повторувам, ова е голема грешка, и затоа е најважно да се разговара за важните аспекти од заедничкиот живот пред да се стапи во брак.

Најпрво, секако, е потребно да се има единство во верата. Мнозина забораваат на ова, за веднаш да се потсетат штом ќе се јават проблеми во бракот: дали в недела наутро ќе одиме на пикник, или в црква? А децата? Пред стапување во брак, двојката не зборувала на оваа тема, но прашањето на единство во верата, прашањето на Црквата е најважно, затоа што сите ние најпрво го бараме Царството Божјо и неговата правда, а сè друго, ќе ни биде додадено (сп. Мт. 6,33). Тоа „сето друго“ ќе им биде дадено ако и двајцата гледаат кон една цел, ако и двајцата заедно чекорат кон Бога.

Ако има проблем по ова прашање, неопходно е тој да се реши пред да се стапи во брак. На пример, ако едниот од идните сопружници не се црквува, нека започне, и започнете заедно да одите в црква, за заедно да се исповедате, да се причестувате. Од партнерот што веќе се црквува, во овој случај, потребен е мисионерски подвиг за својот избраник / избраничка да го воведете во Црквата. Зашто, ако човек не се црквува пред брак, многу тешко ќе започне да се црквува откако ќе венча.

Вистински маж, вистинска жена

Какви обележја треба да има еден сопруг? Девојките е важно да видат како нивниот избраник се однесува не само со нив - секако дека ќе се грижи за неа, ќе покаже дека му значи - туку, да види и како се однесува со другите. Дали има другари? Дали, кога е во автобус, им го отстапува своето место на постарите луѓе, или на трудниците? Ваквиот гест говори многу за еден човек. Важно е да видите и како се однесува со неговите родители. Зошто е ова важно? Затоа што, при засновање на семејство, честопати го повторуваме она што сме го научиле од своите родители. И, ако едно момче се однесува грубо со своите родители, ако постојано се расправа со нив, ваквиот конфликт ќе се прелика и во вашето семејство, и по некое време и ти ќе се најдеш на местото од неговите родители.

Потребно е во вашиот иден сопругник да ги анализирате т.н. „машки“ карактеристики. Кои се тие? Пред сè, секако, одговорност. Еден маж мора да застане зад тоа што го кажал, тоа што го направил, и тоа и пред Бога, и пред луѓето. Инфантилноста е болест на многу млади луѓе: до триесетите години живеат на грбот на нивните родители, не сакаат да учат, не сакаат да работаат. Како еден ваков човек ќе прехрани и одржи едно семејство? Исто така, ако постојано ја менува работата, и скока од едно на друго работно место, и тоа не ветува многу.

А сега да позборуваме за девојките, за тоа какви девојки треба да бараат момчињата. Фјодор Достоевски, кога после смртта на својата прва сопруга решил повторно да се ожени, размислувал вака: каква жена да избирам - добра, убава или паметна? Ако се оженам со добра жена - ќе ме сака и ќе се грижи за мене. А добрината е убавина на женската душа, многу важна „женска“ карактеристика. Токму во добрината се наоѓа тоа што се нарекува жен-

ственост. Психолозите велат дека жените се посклони кон ематија и сочувство. Природно е жената да сака да направи нешто за нејзиниот сакан.

Кои други карактеристики е важно да ги има една девојка? Почит и достоинство, особено почит кон родителите. Ако една девојка не ги почитува своите родители, таа сигурно нема да го почитува ниту својот сопруг.

Љубов кон децата е уште една важна женска карактеристика. Општо земено, двојката треба да разговара и за тоа колку деца би сакале да имаат: дали ќе Му препуштат на Господа да одлучи, или сакаат две, или три. Исто така, важно е да разговараат и за воспитувањето на децата.

Не разговарајте само за љубов

Вашиот брак ќе зависи од семејството од кое потекнувате вие и вашиот сопругник: дали некој од вас бил единец, или пак, растел во големо семејство. Зашто, како што и претходно реков, во бракот го повторуваме она што сме го научиле од нашите родители.

Да замислиме сега еден пример: мажот пораснал во многубројно семејство, а жената била ќерка-единка; немајќи помлади браќа, ни сестри, таа не научила како да зборува со деца. Или, на пример, сака целосно да се вложи во развој на кариерата, зашто стекнала одлично образование, и сака да напредува, да работи. Сигурна е дека не сака да седи дома и да гледа деца, и тоа онолку колку што Бог ќе ѝ благослови да има. И затоа, апсолутно важно е прашањето за децата да се разговара пред да се стапи во брак, зашто откако ќе се венчате, тешко дека разговорот за оваа тема ќе вроди плод.

До сега, значи, рековме: да се зборува за верата, за децата, следно - за местото на живеење - дали ќе живеете во заедница со нечии родители, или сами, и ова е многу

важно. За жал, многу двојки ова прашање го разгледуваат доцна, откако ќе се земат. „Ќе живееме со мајка ми, зашто така сакам јас, зашто така ми е позгодно, зашто мајка ми цел живот се грижеше за мене...“ А другиот, на пример, никако не сака да го прифати ова: тој си има своја мајка, или пак, сака да си заснова свое гнездо.

За овие, и ред други важни прашања треба да се разговара пред да се влезе во брак. Ако партнерите уште пред бракот се еднодушни, ако сериозно им пристапат на сите овие нешта, ако зборуваат за нив, тогаш, секако, ќе им биде подобро.

Колку долго треба да се биде во врска пред да се стайи во брак?

Колку долго, и како? Опитните духовници велат дека минимумот под кој не треба да се стапува во брак е една година. Се сеќавам, додека бев семинарист, отец Кирил Павлов нè собра еден ден да разговараме, и она ова прашање ни одговори: една година. Отец Јован Крестјанкин исто така, велеше дека една година е доволно за да можеш да процениш со каков човек имаш работа. Секако, треба да се трудиме да се среќаваме во живо, а не само на Фејсбук или преку Скајп. Луѓето може да се запознаат на социјалните мрежи, но важно е да разговараат во живо, заедно да патуваат, заедно да прават нешто. Добро е, исто така, и заедно да волонтираат некаде, да се видат еден со друг во различни ситуации, не само на кино, или кога сме добро расположени, туку во различни контексти, опкружени со различни луѓе.

Добро би било да ги запознаеме и родителите на нашите партнери. И ова е важно, да. Неодамна кај мене дојде една млада девојка што се наоѓаше во тешка фамилијарна положба. Како што ми кажа, додека се забавувале, нејзиниот сопруг ѝ рекол дека не може да ги запознае неговите родители сè додека не се омажи со него. Уште ѝ рекол дека неговите родители се противат на нивната врска и не сакаат да зборуваат со неа. Девојката одамна требала да се замисли над себе, но таа била решена да биде со него. И секако, ја запознала свекрвата на денот на венчавката. Таа иста свекрва денес постојано им се меша во бракот, го хушка сина си против неа, итн. А сето ова би било избегнато доколку таа седнела и зборувала за ова со нејзиното момче пред да стапат во брак.

Зошто е потребна оваа една година? Затоа што за време на една година човек, вообичаено, ќе го покаже своето право лице, ќе се прикаже во вистинско светло. Како што знаеме, понекогаш нашето расположение се

Прсшенивање.
Фото: Георгија Панакиа

менува зависно од годишното време. Има луѓе кои се особено погодени од временските промени, кои на пролет како да се едни, а на есен други... Затоа, дури и да се работи за промена во нивото на излачен серотонин, за една година човек ќе ни ги покаже не само светлите и добри страни од неговата личност, поради кои и сме се вљубиле во него, туку и оние другите, не толку добри, со кои би требало да се научиме да живееме. Ние нема да стапиме во брак само со нечии добри карактеристики, туку и со нечии слабости кои треба да се научиме да ги поднесуваме.

Којо да промениме? Себеси или партнерот?

Но, како да живееме со туѓите слабости? Дали е добро, откако сме ги увиделе слабостите на нашата идна втора половина, да се обидеме да ги поправаме? И, што ако постојат слабости кои допрва целосно ќе се пројават во бракот? Ќе одговорам на првиот дел од прашањето. Општо земено, не е наша работа да ги поправаме другите; тоа е нивна работа. Ние можеме да влијаеме врз другите преку љубов, сочувство и трпение, а можеме да го поправаме само своето однесување. Ако нешто лошо се случува, најверојатно е наша вина. Повторуваме: да го промените другиот е многу, многу тешка задача.

Пред да стапите во брак, треба да ги запознаете карактеристичните маани на вашиот партнер, и да знаете дали може да се помири со нив. Колку и да сте вљубени, разумот не би требало да ви биде сосе-

ПРЕДБРАЧНИОТ ПЕРИОД Е
КАКО ПРОБА НА ОБЛЕКА,
ТОА Е „УЧИЛИШТЕ ЗА
МЛАДИ ВОЈНИЦИ“ КОИ
ТРЕБА ДА СТАПАТ В БРАК.

ма отапен. Знаеме дека чувствата честопати делумно не отапуваат...

Се случува и човек да не забележи очигледни работи - не сака да ги забележи, иако сите околу него му кажуваат дека неговата избраничка не е за него, не му одговара, дека ќе има големи проблеми со неа. Се сеќавам на една девојка која сите ја убедуваа да не се омажи со еден разведен човек: освен товарот од претходниот брак, тој беше многу постар од неа, а дополнително беше и алкохоличар... Но, таа им се препушти на чувствата, се омажи, и за кратко се развеадоа. Тој ја остави сама со нивното дете. Се случи токму тоа на што сите околу неа ја предупредуваа. Но, нејзината вљубеност ѝ попречи да ги види неговите сериозни недостатоци.

Тогаш, кои недостатоци или маани се неспоиви со бракот, односно, прават да биде невозможно да започнеме брачен живот со личноста што ги поседува, барем додека таа личност не се соочи со нив, па и не се избори? Страста на алкохолизмот, или уште повеќе, наркоманијата. Блудната страст - ако знаеме дека нашиот иден сопружник има неколку неуспешни бракови зад себе, и е опседнат со спротивниот пол, тогаш сигурно дека ваквата негова страст ќе му наштети на нашиот брак.

Малодушност (безнадежност), но и гнев - ако видиме дека нашиот иден сопружник не може да се исконтролира кога е лут, или пак, лесно паѓа во малодушност, меланхолија или депресија - и овие страсти се сериозна пречка за стапување во брак.

Секако, бракот е училиште во кое човек се учи на многу нешта. Но, како што и претходно ви реков, ергенството и моминството е како проба на облека, „курс за млади војници“, и токму во овој период треба да ги откриеме и да се избориме со нашите маани и недостатоци. Зашто, кога некој живее сам, тој честопати се однесува егоистично, и во сè си удоволува. Може да останува до доцна навечер, на пример, пред компјутер и да игра компјутерски игри... Но, истиот тој мора да сфати дека

кога ќе започне семеен живот, ваквото негово однесување ќе ја раздразни и онерасположи другата страна. Затоа, мора да се бориме со нашите недостатоци, па дури и тогаш кога навидум, не ни пречат.

И така, треба да се подготвиме за брак, поправајќи го својот живот, насочувајќи го кон семејно живеење. Затоа предбрачниот период е многу важен.

Повторно, за предбрачните односи

Ќе кажам и неколку збора за целомудрието пред бракот. Како човек кој постојано е вклучен во разгледување на семејни конфликти, можам да кажам дека предбрачното заедничкото живеење многу негативно се одразува врз идниот брачен живот. Во сржта на повеќето конфликти е токму неправилниот однос пред бракот. За православните, ова е повеќе од јасно: предбрачните сексуални врски се грев, нарушување на Божјите заповеди. И овој грев поставува една неправилна, гнила основа на вашата иднина. Секако, ако човек се покае, ако го исправи својот живот, Господ ќе му даде можност повторно да заживеат чувствата во бракот, и животот да се поправи. Но, повторувам: предбрачните сексуални односи сериозно ни попречуваат подоцна во животот.

Мораме да сфатиме дека овие модерни „граѓански партнерства“ ни се наметнати после сексуалната револуција во шеесетите години на минатиот век. Таквиот начин на размислување го уништува христијанскиот морал. Според едно американско истражување, луѓето што живеат во граѓанско партнерство се двојно посклони кон развод, конфликти и неверство. Тоа е прво. А второ, луѓето од овие партнерства не сакаат да имаат деца, и жените најчесто вршат по неколку абортуси, користат контрацептивни средства, па на крај, не дај Боже, може да останат и неплодни. Повторувам: со овој програм на граѓански партнерства и хиперсексуализација се уништуваат нашите семејства, нашите традиционални основи, и се намалува бројот на христијанско население. Зошто би пошле по овој пат? Човек никогаш нема да си најде среќата ако го живее својот живот во грев.

Потребно е да се биде целомудрен и да се зачува чистотата до бракот. Невеста е таа којашто „не познала“, којашто не го познала својот сопруг. Ја сочувала чистотата, и затоа е облечена во бел невестински фустан. Истовремено, секако, чистотата пред бракот претставува правило и за мажот.

И тука ќе заврши нашето денешно предавање.

Мир, добра и љубов до сите вас, драги мои.

Господ нека ве пази.

Св. апостол Акила и жена му Прискила, ученици на св. апостол Павле

СРЕДБА НА МЛАДИТЕ СО БОГА

Протопрезвитер Александар Овчаренко

Младински камп
Фошот: Православна Црква во Америка

Младите луѓе се наоѓаат на раскрсница. Тие ги испитуваат вредностите што родителите успеале да им ги всадат и трагаат за својот личен пат кон вистината. Како треба да зборуваме со младите за Бога? Како да ги најдеме вистинските зборови и да не ги исплашиме? Како родителите треба духовно да се подготват за тој комплициран разговор?

Како да зборуваме со децата за верата и Црквата? Со малите деца е полесно, но со тинејджерите треба да спремиме посериозен пристап. За ова нема рецепт што ќе може да го примениме со сите млади. И фала Му на Бога за тоа! Сите ние сме различни, па и децата ни се посебни. Затоа во разговорот со нив треба да се впустиме промислено. Ако во било што тргнеме непромислено, секогаш ќе имаме тажни духовни последици... Без промисленост, нема добродетелност.

Првото нешто при разговорот за верата со младите што родителите и свештениците треба да го сторат е во себе да го најдат оној момент на вистинска духовност. Да се потсетат на тивката молитва, или кога во покајание, на исповед, стојат пред Бога, но сепак - нека се присетат на моментот кога го почувствувале присуството Божјо. Секако, сето ова зависи од конкретниот случај и околности во кои се води разговорот, и секогаш треба да се прилагодиме на ситуацијата. Но, суштински важно е овој разговор да се започне без криење, искрено и без било какви маски. Сите ние, волно или неволно, носиме мноштво маски: на учител, шеф, жртва итн. Сите ние маски ја сокриваат нашата вистинска личност. Тинејџерите имаат истенчено сетило за препознавање на ваквата лага. Затоа, во разговорот со нив возрасните треба да ги кажат своите вистински чувства, болка, сочувство, но не заради себе, туку заради своите деца! Ова е многу важно!

Детската вера е „верата на мама и тато“, затоа што „така треба“, или „за да не ми се налутат“, во случајот со тинејџерите, верата може да биде само инерција, нешто на што детето се научило од мали нозе. Децата сè уште не доживеале средба со Бога, тој своеобразен и прекрасен настан што го очекува. Има и други, ретки случаи, кога несомнено во детето гледаме жива, цврста и права вера. Можеме да речеме дека тие деца се свети.

Многу е тешко со децата да се говори за Бога, особено со тинејџерите. Тие се особени луѓе и пред нив не може да глумиме, или да разговараме со излитени фрази и клишеа. Ако и за само една минута им здосадиме, тие ќе одлутаат во некој друг свет, а за пет минути веќе ќе почнат да ве одбегнуваат. Ова, пак, не значи дека со нив треба да си играме и да ги забавуваме. Повторувам, единствено ако кон нив покажеме искреност и почит, ако ги прифатиме како соговорници еднакви на нас, може да имаме некаков успех со нив. Не можеме младите да ги третираме како „смотани детишта“.

На почетокот со нив треба да изградиме коректен човечки однос, за разговорот да успее, па дури потоа следи интеракцијата, која е случај сама за себе. Не треба да морализираме и да им попуваме. Несоодветната проповед и вештачката побожност може да ги одвратат младите и од Бога, и од Црквата. Треба да се изразуваме просто и разбирливо. Христос проповедал преку приказни што народот ги разбирал. Ако посакаме само да го „претепаме“ тинејџерот со Евангелието, кај него ќе проработи младешкиот инстинкт за себеодржување. Единствено ако не вршиме преголем притосок, ако ништо не наметнуваме, единствено тогаш можеме на младиот човек да му дадеме можност да тргне кон нас.

Младите не може да бидат „напикани“ во Царството Божјо насила. Подобро е да се дружиме со нив, барем малку. Да ги дознаеме нивните интереси и проблеми, за да можеме со нив да почнеме едноставен и срдечен разговор. Потоа, контактот е веќе воспоставен.

Не треба ние да ја завршиме целата работа за нив: треба да им дадеме онолку колку што им е духовно потребно и да оставиме можност самиот тинејџер да подумисли, сам да изведе заклучоци. Потребна е вештина за да го насочиме младиот човек кон Христа, но не ни останува ништо друго. Ако навистина сакаме децата да ни станат вистински верници, по правило мора да ризикуваме. Треба да внимаваме и на возраста на детето, на тоа дали се работи за момче или девојче, и да развиеме конкретна тактика. Исто така, мора да го прифатиме фактот дека нашите деца има-

ат право на избор, и право на грешка. Тоа право им е дарувано од Бога, зашто Тој секоја душа ја создал слободна и единствена.

Општо земено, разговорот за верата не треба да започне со духовни детали, туку со нешто душевно. Да се присетиме на зборовите на апостолот Павле, упатени до Коринтјаните: „Но не иде прво духовното, туку душевното, а потоа духовното“ (1Кор. 15,46). На пример, детето си играло и ја скршило чашата. Во истиот момент, детето ќе го очекува нашиот одговор. До пред малку, тоа си било безгрешно весело (да се потсетиме на 50 псалм), а сега е вознемирено. Нема страв, но гледаме плашливо исчекување. Што чека детето? Што може да чуе од нас? Во пракса, постојат две опции: првата е родителскиот гнев и бес, и казнување на детето. Како последица на ова, на детето му се умртвуваат мислите и чувствата, а во иднина тоа може да доведе до душевна слабост. Детето не може да заклучи ништо позитивно од ова. Родителите честопати избрзуваат со казнувањето на своите деца. И што е уште полошо, децата не се казнуваат за вистинските постапки (за нивната мрзеливост, лажење, подлост, кукавичлук), туку затоа што на родители-те не им дозволуваат да се „опуштат“, заради некава штета што им ја нанесуваат. Но, има и друга опција: возрасните имаат прекрасна можност да ги научат своите деца преку некаков спонтан, животен пример. Треба да се искористи примерот и да се

потенцира тоа што е вистински важно. На пример, помладиот брат ја искршил чашата, а постарата сестра започнала да го чисти нередот предизвикан од кршењето. На братчето треба да му се рече да ѝ се заблагодари на сестра му, да ја бакне во образ. На тој начин ќе го научиме дека не треба да се плаши и да ја признае својата грешка, и во иднина да ја поправи. Ќе го научиме и дека кон стварите треба внимателно да се однесува. И постарата сестра ќе извлече поука од овој настан. За неа тоа ќе биде пример на љубов, дека треба да им се помага на ближните, а не да се бројат заслугите и добрите дела. Нашата полза од една скршена чашичка може да биде огромна.

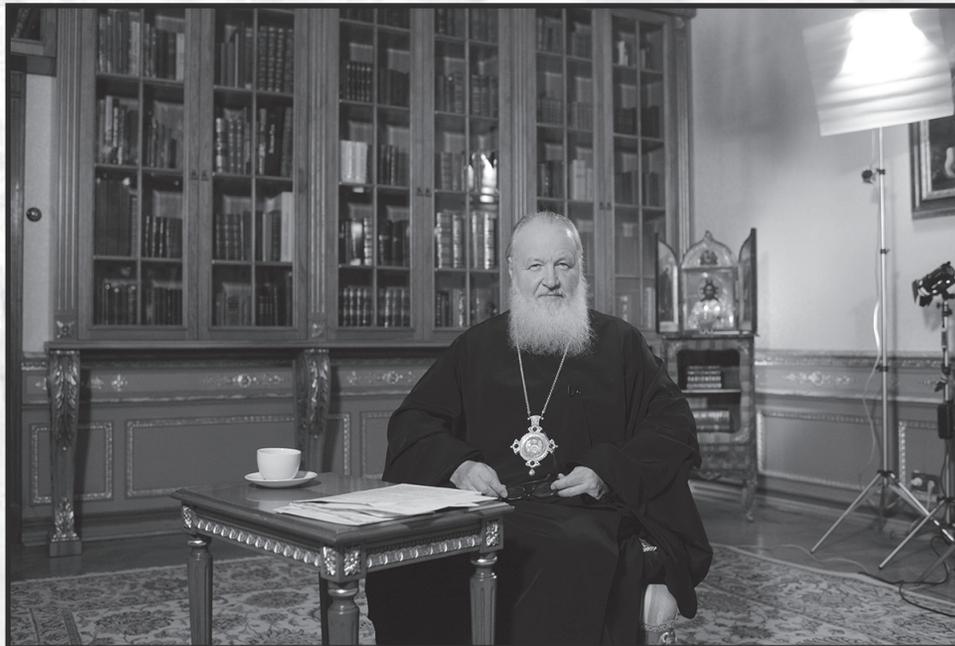
Конечно, мора да признаеме дека, очигледно, на младите им е поинтересно дружењето со нивните врстници. Но, ако со нив разговараме срдечно, тие ќе го сфатат и почувствуваат тоа, и нема да го отфрлат сето тоа што им го зборуваме. Не можеме да ги спречиме нашите деца да грешат. Тие ќе постапуваат непромислено, невнимателно и пресамоуверено, како што направила прамајката Ева. Тие мислат дека целиот свет е нивен и во еден момент ќе посакаат да го пробаат гревот. Но, едно е еднаш да се проба гревот, а сосема друго е гревот да стане навика. Нашата задача е да изградиме темел на кој нашите деца ќе се потпрат во иднина. Потоа, може само да се надеваме дека тие ќе го изберат правиот пат на добродетелноста.

Разговор со младише.
Фото: Жења Самоилов

ТВ (Е)МИСИЈА

СЛОВО НА ПАСТИРОТ

„Слово на пастирот“ е религиско-просветителска телевизиска емисија што од 23 април 1994 година се емитува во Русија (секоја сабота во 9 часот наутро). Домаќин и водител на оваа емисија е Неговата Светост, Патријархот Руски и Московски г. Кирил. Во изданието од 3 декември 2016 година Патријархот одговара на повеќе прашања од гледачите: како да се научат да не се плашат од смртта, како да се справат со суетата и интересот за последните времиња, но и толкува некои нејасни делови од Евангелието.

Добро утро, драги гледачи!

На нашата адреса пристигна прашање од Клоков Василиј Александрович од Алтајскиот крај, од селото Красношчеково. Тој прашува:

Ваша Светиост, сакам да Ве ѝпрашам како да се научиме да не се ѝлашиме од смртта? Како што велат, во смртта, исто како и во сонцето, не смее да се ѝледа ујорно. Но каде човек да ѝобејне од ова? И зошто ѝолку различно умираат луѓето? Понекогаш ѝледаш како благодетлив и добар човек ѝојнува со сѝрашна смрт во катасстрофа, сѝрашна за христијаниној – без ѝричест и блајослов. А некој злосторник, кој никогаш не сѝлајнал во

храм, ѝа ушѣе и се ѝошѣмевал со вераѣа, ѝледаш дека учесѣвувал и во светѣаѣа ѣајна елеоѝомазание, и се ѝричесѣил ѝред смрѣѣа.

Што се однесува до смртта, имате право: какви и аргументи да му понудиме на нашиот стремеж, на нашата жеба да не се плашиме од смртта, помислата на неа во човекот, во најдобар случај предизвикува непријатни чувства, ако не и страв и ужас. Се разбира, христијанските убедувања помагаат да се омекне овој страв и ужас. Притоа, не се работи само за интелектуални, умствени убедувања, колку за религиозното искуство во животот. Ете, светите луѓе, подвижниците на благочестието не се плашеле од смртта.

НИЕ СЕГА НАВИСТИНА ЖИВЕЕМЕ
ВО МНОГУ ОДГОВОРНО
ВРЕМЕ. ДОЛЖНИ СМЕ ДА
СЕ ВОСРЕДОТОЧИМЕ, ДА СЕ
СОБЕРЕМЕ СО МИСЛИТЕ, ДА
РАЗМИСЛИМЕ ЗА МИНАТОТО, ДА
РАЗМИСЛИМЕ ЗА СЕГАШНОСТА И
ДА СЕ МОЛИМЕ ЗА ИДНИНАТА.

И ние знаеме од историјата, од искуството на светите луѓе, дека многумина дури со радост се припремале за тој момент на премин од овој живот во другиот. Кога човекот живее во заедница со Бога, кога тој се храни со Божјата благодат, тогаш со Божествената сила се надминуваат стравовите воопшто, вклучувајќи го тука и стравот од смртта.

Најстрашно е кога даваме наш, човечки суд за она што е сокриено од нас. Ете, нам нè возмутува тоа што некој е престапник или безбожник, или воопшто недостоен човек – и наеднаш се причестил со Светите Христови Тајни, а уште и се исповедал. А зарем такви настани се случуваат случајно? Можеби таа исповед пред смртта и елеопомазувањето биле венец на неговиот живот? Можеби тој целиот живот одел кон овој настан и Господ му дал да ја вкуси таа благодат на прагот на смртта? А светиот човек, кој постојано и се причестувал, и се исповедал, бил земен кај Господа во други околности, без исповед и причест, затоа што бил достоин да ја прегазува таа црта која го одделува овој животот од другиот без исповед и причест.

„Во Вашиѣе ѝроѝоведи Chesѣо им укажуваѣе на луѓеѣо на ѝревовиѣе, особено на оние кои ѝо ѝазаѣи нашеѣо оѝиѣесѣво во ѝоследниве ѝодини: жедѣа за боѝаѣење, еѝо-измоѣи, рамнодушностѣа кон ближниѣе. Но, ми се чини дека најѣѣрашниот и најрасѣросѣранетѣи ѝрев денес е суеѣаѣа. Имено, за да ѝ се удоволи на суеѣаѣа, Chesѣоѝаѣи сѣ се ѝринесува како жрѣѣва – и добринаѣа, и сосѣраданиеѣо, и скромностѣа, и досто-инѣсѣвоѣо. Како да се ѝобеди овој ѝрев?“ – прашува Маргарита Александровна Улјанова, село Леоново, Владимирска област.

Маргарита Александровна, и суетата, и рамнодушноста, и егоизмот, и сите оние гревови кои ги наброивте и кои не ги наброивте, имаат една и иста природа: гревот вирее на почвата на злото и се внедрува во свеста на луѓето преку искушенијата. И затоа, сето она што воопшто го кажувам за одолевањето пред гревовното тежнење на човекот, за духовното растење, може потполно да се примени и во случајот на суетата. Човекот кој се контролира самиот себе, кој си дава објективна критика пред Божјото лице, пред својата совест, тој ќе го увиди овој опасен грев. Ова и не е така едноставно во секојдневниот живот, кога во свеста на луѓето суетата се претставува како некоја сила, па дури и движечки фактор за успех. Токму контролата над духовниот живот ни помага да го распознаваме доброто од злото, и гревот од добродетелта.

Елена Василјевна Григорјева од Санкт-Петербург пишува: „Ми се чини дека во Еванџелието има многу нејасни и скриени места. Така, во Еванџелието според Лука читаме за тоа дека Господ им зајоведа на Своите ученици да ја ѝродагаџи облакаџа и да куџаџи меч, или нож ѝо словенски. А коџа Он чул дека веќе има два меча, џоџаш рекол: „Доволно“. Ваша Свеџосџи, би сакала да знам, џџо значи џоа и џџо ќе им се мечеви на аџосџолиџе, џа да џи куџувааџи?“

Тоа прашање не ве обеспокојува само вас, туку обеспокојувало мнозина во минатото, а веројатно и денес. Во овој случај се соочуваме со пример на неразбирање на намерите на Спасителот. А тоа дека не станува збор за физички меч, јасно е од таа Негова малку раздражена реплика „Доволно е!“, која може вака да се преведе: „Јас ви зборувам, ве учев, и еве се ближни крајот – а вие повторно не разбирате! И повторно, кога Јас не зборувам за физички меч, туку за еден поинаков, вие зборувате дека има два меча... Доволно е!..“

Навистина, не се зборува за физички меч, но тие зборови на Спасителот се разбирале буквално во минатото, и во одредени случаи служеле како инспирација за крстоносците кои сметале дека треба да се купи меч, та со оган и меч да се утврди својата вистина. Знаеме кон што довело овој страшен обид – со меч да се утврди христијанството. Тоа родило огромни страдања за луѓето, и не само за нехристијаните, туку и за православните христијани, кои крстоносците престанале да ги сметаат за свои. Ако се зборува за тоа во кој момент реално се случило разделувањето на едната христијанска Црква на источно-православна и западно-католичка, тогаш најпрвин треба да се зборува за IV Крстоносен поход, кога крстоносците го освоиле Константинопол и со самиот тој меч кој тие го восприемале како свештено оружје за достигнување на правда, почнале да убиваат православни луѓе, да осквернуваат православни храмови. Кога се пролеала крв, тогаш и се случило реалното разделување на Црквата.

Затоа многу опасно е буквално да се разбираат тие зборови на Спасителот. А тогаш за што се зборува? Ќе ги приведам прекрасните зборови од Посланието на апостолот Павле кон Евреите: словото Божјо е поостро од секаков меч со две острици; и навлегува до разделување на душата и духот, до зглобовите и мозокот, и ги проценува мислите и намерите на срцето (види: Евр. 4, 12). Не се зборува за физички меч, туку за оној меч кој ќе ги суди помислите и мислите на срцето на луѓето, - за мечот на верата.

А зошто Господ го користи таа моќна слика на мечот? Затоа што како одговор

на Неговите зборови човекот не може да биде рамнодушен. Словото Божјо, навистина, по својата сила е поостро од секој меч со две острици. Тоа со себе носи преобмислување на својот живот, промена на сознанието. Ако Словото Божјо сериозно се прифаќа, тоа никого не може да остави рамнодушен. Тоа е моќно оружје кое, на

Монографија ѝосвешена на ТВ емисијаџа

крајот на краиштата, му помага на човека да го даде својот последен суд над своите мисли и помисли.

„Кажете, ве молам, Ваша Светост, не ли воопшто бавењето со темата за крајот на светот покажал за деградацијата на нашата свест? Или тоа е инстинктивно чувство за опасност, чувство на апокалиптичност кое ироничнува дури до мозокот?“ Од писмото на Фјодор Лобанов, село Семеновско, Ивановска област.

Апокалипсата – крајот на светот, крајот на историјата – тоа е онаа состојба на општеството, таа состојба на човечкиот род, што е во спротивност со животот. Смртта – тоа е состојба на човекот, на неговиот организам, која е во спротивност со животот. Крајот на историјата – тоа е состојба на општеството и човечкиот род, која е во спротивност со животот. Бог е живот. Бог е извор на животот. И ако Бог се истиснува од човековиот, од личниот, семејниот, општествениот живот, тогаш таквиот живот не е способен да продолжи. И тоа што кај луѓето денес се јавуваат апокалиптични состојби, тоа не е случајно, затоа што токму во нашата епоха се случува она што не се случувало порано, - Законот Божји не се признава за апсолутна вредност; моралните постулати, положени од Бога во човечката природа, се газат и не само што се газат, туку и со силата на законот во некои држави, со силата на власта тоа се утврдува како правило на однесување.

Ние сега навистина живееме во многу одговорно време. Должни сме да се восредоточиме, да се собереме со мислите, да размислиме за минатото, да размислиме за сегашноста и да се молиме за иднината. И јас верувам дека Господ ќе ја приклони милоста кон човечкиот род, ако родот човечки биде способен да Го врати Бога во центарот на својот живот.

„Ваша Светост! Јас во една книџа за светојорски старци најдов израз „предвечен совет“. Што е тоа?“ Од писмото на Боровлева Лидија Дмитриевна, Вороњешка област, село Панино.

Тие зборови се употребуваат не само во книгите за старците, туку и во нашата православна химнографија. „Советот предвечен откривајќи ти, Отроковице, Гавриил застава“, - тоа е првата стихира на „Господи возвах“, од службата на Благовештение. Се зборува за советот на Света Троица, кој е предвечен, кој е надвор од секое време, кој е надвор од секое пространство, кој секогаш постои. Тоа е мислата Божја која се реализира во човечката историја. Затоа предвечен совет се нарекува исто така и Божјата замисла за создавањето на Вселената, за создавањето на светот и човекот, за воплотувањето на Синот Божји, нашиот Господ Исус Христос и многу други Божји дела. Целиот свет, сите ние сме последица на Божествениот предвечен совет.

Со ова ја заклучувам мојата денешна програма. Божјиот благослов нека пребива со сите вас. Догледање до следната средба.

Снимање на емисијата

ЦРКВАТА И СВЕТОТ

ТЕМА: СПОРТ

➔ Иван Семенов (понатаму ИС): Олимписките игри завршија и ние се решивме оваа емисија да ја посветиме на темата спорт, а и затоа што телевизиските гледачи поставија многу прашања... Владико, моето прво прашање кон Вас е следново. Колку професионалниот спорт (и занимавањето со него) е во склад со верата, со христијанскиот живот, со добродетелите?

✝ Митрополит Иларион (понатаму МИ): Јас мислам дека професионалниот спорт е согласен и со верата, и со добродетелите. Сосема друга работа е што во професионалниот спорт постојат многу големи ризици. Пред сè, тоа е ризикот поврзан со фактот што во професионалниот спорт понекогаш се врши насилство врз човечкиот организам. За

„Црквата и светиот со Митрополиот Иларион“ е ТВ-емисија што се емитува секоја сабота и недела на телевизијата „Россия 24“ во која во улогата на домаќин е Митрополиот Иларион, а во улогата на водител - Иван Семенов. Ова издание, снимено по завршувањето на 21. Зимски Олимписки игри, одржани 2010г. во Ванкувер, Канада, е посветено на спортиот и олимпијадата.

да се постигне победа, спортистот од своето тело треба да исцеди такви сили што, можеби, во него и ги нема. И тоа се случува на штета на здравјето и животот на спортистот. Многу често спортистите умираат млади, а честопати се случуваат и такви повреди, што практично не се лечат. Истовремено, мал е бројот на спортисти кои достигнале големи висини и притоа проживеале долг и здрав живот.

➔ **ИС:** Владико, сакам да Ви предложам да се потсетиме како започна Зимската Олимпијада и како нашите олимпијци таму беа испратени во Канада.

✝ **МИ:** Олимпијците за прв пат беа испратени на некои Олимписки игри на овој начин. Имено, Патријархот Московски и на цела Русија Кирил, пред почетокот на игрите, во црквата на Христос Спасителот отслужи Молебен за рускиот олимписки тим. На молебенот дојдоа повеќе од 250 спортисти, меѓу нив и членови од олимпискиот тим и тренери.

Пред почетокот на молебенот, Патријархот Кирил, обраќајќи се кон присутните рече дека спортскиот дел на државата што олимпијците ќе го бранат за време на игрите, има „многу големо значење за нашата национална самосвест и достоинство, особено сега, кога државата минува низ сложени животни премрежја“. На луѓето им е потребна победа сама по себе, која би послужила како важен психолошки фактор којшто би им помогнал да го осознаат достоинството на големата држава и големиот народ“.

Нашiot поглавар потенцираше дека како „Патријарх не само на Руската

Федерација, но и на другите држави кои некогаш, историски, ја обединувале Русија“, ги благословува да победат, не само Русите, туку и спортистите од државите на блиските земји.

Патријархот Кирил на спортистите им посака да ја чуваат „внатрешната сила“ која е важна во најодговорниот момент од натпреварувањата, но и стремежот кон победата да го пропратат со молитва и вера во Божјата помош. „Бидете внатрешно силни, сконцентрирајте се и

Патријархот и рускиот олимписки тим,
28 јануари 2010 год., Москва
Извор: Московска Патријаршија

МИСЛАМ ДЕКА ЧОВЕКОТ
Е ДОЛЖЕН НЕ ДА МУ
ПОСАКА НА ДРУГИОТ ДА
ИЗГУБИ, ТУКУ СЕБЕСИ ДА
СИ ПОСАКА ДА ПОБЕДИ.
ВО ТОА СЕ СОСТОИ
МОРАЛНИОТ ПАРАДОКС
НА НАТПРЕВАРОТ.

постигнете го она што од вас го очекува народот“, - со такви зборови се обрати Патријархот кон олимпискиот тим.

Исто така, тој ги повика спортистите во борбата во која ќе учествуваат, „да биде чесна и незлобна, а можниот неуспех да не предизвикува психолошки падови“.

На секој спортист Патријархот Кирил му подари икона на Спасителот со својот личен благослов, советувајќи му да се моли пред таа икона, а особено за време на тешките моменти од натпреварувањата. Тој нагласи и дека спортистите секогаш ќе можат да се помолат во специјален храм кој ќе биде поставен во олимпиското село за Русите во Ванкувер, каде што ќе се наоѓа и иконата на светиот Георгиј Победоносец. Исто така, со руските спортисти ќе биде присутен и свештеник.

Целосно го поддржувам ваквиот чекор на Патријархот, особено што тој го испрати нашиот олимписки тим осенувајќи го со крсниот знак. Сето тоа за нас е важно. Црквата треба да го поддржува професионалниот спорт, на ист начин како што ги поддржува и останатите професии и нивните претставници, кога тие се стремат кон достигнување на некои високи професионални цели.

➔ **ИС:** Владико, еден од нашите гледачи, кога видел како Патријархот го испраќа нашиот тим, испрати вакво прашање: како може Црквата да ги благословува Олимписките Игри, кога тие се незнабожечка традиција? Црквата не би требало да ги поддржува.

✝ **МИ:** Олимписките игри веќе не се дел од незнабожечка традиција. Тоа се спортски натпреварувања. На Олимписките Игри одат тимови од различни држави. На некој начин, Олимписките Игри се еден натпревар меѓу државите. Во тие натпревари секоја држава се стреми да докаже дека таа има прекрасни луѓе, дека таа е способна на високо ниво да ја организира спортската припрема на тие луѓе. И во таа смисла и ние треба да допуштиме рускиот олимписки тим на овие игри да ја брани честа на својата држава. Оттука, меѓусебниот натпревар на спортистите, но и на војниците, е оправдан. Затоа што луѓето одат на тие натпревари не само за да ги демонстрираат своите физички способности и достигнувања, туку и за да ја посведочат моќта и силата на својата држава.

➔ **ИС:** И тоа е целосно христијански оправдано, така?

✝ **МИ:** Тоа се совпаѓа со нашата претстава за патриотизмот. Токму поради љубовта кон својата татковина, човек е спремен да превземе физички потфат, да вежба, да вложи многу часови од својот живот во своето физичко усовршување. Сето тоа се прави за притоа да се претстави својата татковина на Олимписките Игри или на другите спортски натпревари.

➔ **ИС:** Но, видете, владико, кога војникот ја брани својата татковина, тој исполнува команда, се спротивставува на некое материјално зло во вид на противник кој сака да освои, да убие – воопшто, да направи нешто лошо. Спортистот се спротивставува на соперникот кој нему ништо лошо не му посакува. Таков е спортскиот закон. Притоа, тој нему треба да му посака пораз... во тоа секако се содржи некоја страст. Или не?

✠ МИ: Мислам дека човекот е должен не да му посака на другиот да изгуби, туку себеси да си посака да победи. Во тоа се состои моралниот парадокс на натпреварот. На крајот од краиштата, ние имаме Олимпијада на ученици на Законот Божји. Значи, секој од учениците е должен колку што може подобро да го научи својот предмет. Но дали тоа значи дека, учествувајќи во Олимпијадата, тој треба да му посакува пораз на другиот ученик?

↪ ИС: Но, Владико, согласете се, спортските натпревари во големиот спорт суштински се разликуваат од Олимпијадата на ученици на Законот Божји. Јас сакам да ве потсетам на еден многу непријатен момент што се случи пред неколку години во Москва, кога нашиот тим изгуби во фудбал од Јапонија. Навивачите поминаа по Тверската улица кршејќи сè околу себе, палејќи автомобили. И сето тоа се правеше поради тоа што тие беа навидум загрижени за поразот, поради загубата на својот тим. Тоа беше некоја масовна психоза, предизвикана од големиот спорт. Кој е вашиот коментар на овој настан?

✠ МИ: Еднаш требаше да летам со авион од Шкотска во Лондон. И испадна дека во авионот се собрале навивачи на некој фудбалски тим. Мене ми се чинеше дека тие ќе го разнесат авионот на парчиња. Јас не помнам некогаш да сум се плашел, а често летам со авиони. Но, овие луѓе како да беа бесни. И, за жал, поведението на навивачите многу често е пропратено со слично беснеење – и кога ликуваат при победата на својот тим, и кога се спремни сè наоколу да искршат поради поразот на тимот за кого навиваат. Тоа е поврзано со тоа што навивачите, за разлика од спортистите, наместо да ги подражаваат своите херои и да внимаваат на своето здравје, учеството во фудбалските натпревари и присуството на нив го претвораат во пијанка.

↪ ИС: Ние гледаме острастен народ, во секој случај.

✠ МИ: Острастен народ, алкохолни пијалоци. На овие нуспојави на професионалниот спорт не може, а да не се обрати внимание.

Не е важно само тоа што, како што велите Вие, спортистите умираат порано од нивните врсници. Проблем е и тоа што еден професионален спортист, кој, на пример, се здобил со повреда, како што неодамна се случи со една наша спортистка, останува исфрлен од животот. Затоа што ништо друго не умее да прави и нему не му е јасно што да прави понатаму.

Има такви професии, - тоа не се однесува само кон професионалниот спорт – со кои човекот може да се занимава само во младоста. А кога нешто ќе се случи со него, во староста, па дури и во зрелата возраст, тој нема што да го прави. И за многумина тоа е трагедија. Еве, пеачка, на пример. Таа пее 10 години, 15 години, а потоа нешто се случува со нејзиниот глас. И неа веќе сите ја забораваат. А таа се соочува со најтешка депресија. Така беше со големата пеачка Марија Калас која го покори целиот свет со своето пеење, за потоа нешто да се случи со нејзиниот глас. Потем следеа некои лични проблеми и трагедии, и таа едноставно умре од депресија. Таа проживеа краток и многу блескав живот, а нејзината смрт беше многу трагична. Исто толку трагична бива и смртта на многу спортисти. Ние за тоа, како по правило, не слушаме. Затоа што мислиме само за спортските достигнувања на

овие или оние луѓе. А само што тие ќе слезат од арената, на нив често забораваме. И тие умираат неславно.

→ **ИС:** Како спортистите да го избегнат ова?

✠ **МИ:** Се разбира, за многумина спортисти постои можност, по активното бавење со професионален спорт, да станат тренери. Но, ако се зборува за религиозниот дел од спортот за човекот верник, тогаш пред сè, човекот треба да ја разбере релативноста на секој успех и секој пораз во спортот. Затоа што спортот е игра, барем поголемиот дел од него. Тоа не е реален живот. Реалниот живот за човекот се случува во неговото срце, во неговите семејни односи, во неговите односи со луѓето. И дури и висококласниот спортист, ми се чини, треба да се сеќава на тоа дека спортот е негова професија, но во поголем дел – тоа е игра. А животот во значителен степен се случува надвор од таа игра во која тој учествува.

→ **ИС:** А сега, драги браќа и сестри, да ги погледнеме новостите подготвени во нашата редакција.

СКАНДАЛ ПОРАДИ СОЦИЈАЛНА ПРОГРАМА.

Компанијата CBS која го емитува Сујер Боул - финалето на Националната раѓби лига - се појави во центар на скандал поради социјална реклама. Во емитувањето на конзервативната христјанска организација "Внимание кон семејството", насочено против абортусите, звезда на американскиот фудбал Тим Тјубоу ја раскажа историјата на своето раѓање - во 1987 год. неговата мајка Пем, и против советите од докторите, одлучила да ја продолжи бременоста.

Тим Тјубоу, раѓисит: "Тоа е причината поради која јас сум овде. Мојата мајка е многу храбра жена, во таа ситуација таа не рекла 'не', и затоа јас сум овде. Јас сум многу благодарен за тоа и ќе ја користам секоја можност за да им помогнам на другите".

Реакциите од организациите кои го бранат правото на абортус стасаа брзо - на интернет се појави снимка во која учествуваа победникот на олимписките игри, Ел Џојнер, и поранешниот раѓбисит Шон Џејмс - во која тие повикуваат да се поочијува избор на жениите. Против акциите противниците дека имаат првензии само кон нарачавелите на рекламата и кон компанијата CBS.

Раководството на CBS не е озорчено од процесите - според нивно мислење, општествениот интерес кон проблемот нема помала вредност од надохнадата за рекламното време. Против, сите рекламни блокови во преносот на Сујер Боул се прогадени.

Олга Глушченко, Весити.

→ **ИС:** Еве, Владико, овде имаме случај на спортист христијанин кој своите настапи ги направил еден вид на порака за определени христијански вредности. И веднаш се појавил скандал. Што мислите Вие, може ли, на пример, во Русија спортистите во определен момент да почнат да се обраќаат кон своите почитувачи со некаква морална, религиска порака?

Разбисшош чија мајка одлучно одбила да абортира, кадар од рекламата

✝ МИ: Јас мислам дека такво нешто е можно и потребно. Се работи за простиот факт дека ниту еден од овие спортисти не би постоел во случај нивните мајки да извршеле абортус. Ние дури не ни можеме да си ја претставиме големината на загубите што на човештвото му ги нанесуваат абортусите. Не се работи само за човечки животи. Размислете за тоа колку Пушкини, Достоевски, Шостаковичи би имало, колку Марадони и кои уште спортисти и големи луѓе

би имало, ако жените не вршеле абортуси. Ние, всушност, живееме во ситуација, кога насекаде е озаконето убиството. Убиството се смета за престап, а абортусот не се смета. Иако, од гледна точка на Црквата, абортусот е исто што и самото убиство.

Во една од претходните емисии зборувавме за тоа дека има разлика помеѓу поимите грев и престап. Абортусот е грев, но согласно законодавството на многу држави, тој не е престап. Сметам дека секој протест против абортусот, во било кој облик, доколку не е вулгарен и непристоен, е допустлив и треба да се поздравува. Ако човек, слично на спортистот за кого што се зборуваше во репортажата, е спремен да раскаже за тоа што се случило со него, и благодареејќи на кое тој денес живее и учествува во професионалниот спорт, - јас мислам дека тоа е добро и многу полезно дело.

➔ ИС: Владико, ќе ви зададам уште едно прашање на темата спорт и вера. Прашува нашата гледачка Олга: „Муслиманките не земаат учество во спортските натпревари и воопшто не се занимаваат со спорт поради недоличната, од нивна гледна точка, униформа која спортистите ја носат на себе. Сега во уметничката гимнастика дозволија наместо костими за капење да се носат затворени комбилизони, но муслиманките повторно не одат да се занимаваат со тој спорт. Излегува дека православиците се понепристојни од муслиманите?“

✝ МИ: Јас не сметам дека православиците се понепристојни од муслиманите. Едноставно, во православието помалку внимание се обрнува на надворешниот изглед на човекот. Кај нас до денес постојат различни сфаќања на видот на облеката, на пример, што жената ја носи во храмот. Ние не го ставаме надворешниот изглед како аголен камен. Сметаме дека најважно е она што е во душата на човекот.

➔ ИС: Драги браќа и сестри, со овој одговор ја завршуваме нашата програма посветена на темата спорт. Како заклучок би сакал да ви напомам на зборовите на апостолот Павле од Посланието кон Коринтјаните: „Не знаете ли, дека оние што се натпреваруваат на тркалиште, трчаат сите, но само еден добива награда? Па така трчајте и вие за да победите. Секој што се бори, од сè се воздржува: оние за да добијат распадливи венци, а ние – траен“. Сè најдобро. Господ нека ве чува!

АБОРТУС? НЕМА ШАНСА!

- ТРИ СВЕДОШТВА ЗА ЖЕНСКАТА ХРАБРОСТ -

Само во Русија секоја година се извршуваат стотици илјади абортуси. Во некои од Совие случаи, овој страшен чин се извршува согласно советите на лекарите, а во други, пак, поради притисок од ближните и фамилиите на самите трудници. Сепак, конечната одлука секогаш е оставена на самата жена.

Се сретнавме со организаторката на граѓанското здружение „Жени за живот“, Наталија Москвитина, и ја замоливме да ни раскаже за мајките кои, и покрај сите разумни и неразумни аргументи и околности, се одважиле да не абортираат.

Наталија започна да ни раскажува емотивно: „Жените што ги среќавам имаат сосем различни судбини, и се наоѓаат во различни околности. Но, нивен заеднички именител е тоа што на сите нив насушно им е потребна љубов. Доволно е само да им ставите до знаење дека не се сами, и тие ќе се откажат од чедоморството... Знаете, тоа се приказни на изгубени жени, како што ги нарекувам јас, на жени кои се нашле во борбени услови“.

-Прв случај:

Лекарска грешка или чудо?

Наталија Москвитина денес е прекрасна жена и мајка на четири деца, која секојдневно ги изнаоѓа вистинските утешителни зборови и влијае врз жените, за тие да не го извршат страшниот грев. Во минатото, и неа дури трипати се обиделе да ја убедат

дека мора да изврши чедоубиство. А таа, пак, имала чувство дека сè ќе се случи поинаку од медицинските дијанози.

На пример, првата бременост ѝ се случила веднаш после конечната лекарска пресуда за неплодност. На почетокот, лекарите долго се чуделе, па најверојатно дури и се радувале за нејзината бременост, но потоа, во шестата седмица од бременоста, ја посветувале да ја „прекине“ бременоста. Главна причина за ваквиот совет било тоа што не можеле да ја слушнат срцевата активност кај плодот, а таа пак, се жалела на силни болки во долниот дел од stomachот.

- Најверојатно плодот не се развива, и бесмислено е да се бориме за вашата бременост“, рамнодушно ѝ рекла лекарката од женското советувашиште, и седнала да ѝ напише упат за „чистење“.

Но, Наталија одбила да верува во ова: срцето ѝ говорело дека бебето ѝ е уште живо. Цел ден седела пред гинеколошката ординација, барајќи да ја примат и да биде под лекарски надзор. Дури кога се стемнило, лекарката се сложила со барањата на трудницата, и Наталија била сместена во посебна соба. Цела ноќ бдеела, молејќи се за своето дете. Штом осамнало утрото, во нејзината соба на утринска визита дошол некој нов лекар. Со добродушна насмевка,

гледајќи ги темните подочници и молитвеникот што цврсто го чувала во прегратките, цврсто ѝ ја стегнал раката и ѝ го рекол тоа што најмногу сакала да го чуе: „Не грижете се! Сигурно ќе ви го спасиме детето.“

Ја одвеле на ултразвук, и со големо олеснување ја примила веста дека нејзиното чедо е живо, и дека неговиот живот не е загрозен на ниту еден начин.

- Никогаш нема да заборавам што чувствував во тие моменти. Таа ноќ во болницата, полна со страв и исчекување, личеше на пекол“ - се сеќава Наталија. - Но, потоа, со доаѓањето на новиот ден и новиот лекар, во мојот живот настапи рај.

И така, на свет дошла сосем здравата Полина.

За време на втората бременост, лекарите повторно се обиделе да ја наговорат да пометне. Причината во вториов случај била хипотетичка дијагноза - Даунов синдром. Како плод на оваа борба се родил сосем здравиот Петар.

Само пет месеци по неговото раѓање, Наталија повторно забременила. И тогаш, како и претходно, лекарите, како птици грабливки, се обидуваале да ја наговорат на чедоморство. Ѓ нуделе секакви аргументи. Прво ѝ советувале „да се одмори после втората рожба“, потоа ја плашеле со беспарицата и сиромаштијата, прашувајќи ја за

примањата на нејзиниот сопруг. Конечно, кога дознале дека во првиот месец од бременоста таа пиела антибиотска терапија, и рекле: „Единствен излез за вас е абортусот! Несомнено, ако се роди, детето ќе има аномалии. Можеби ќе се роди без раце или без нозе... Што ќе ви е такво дете?“

Навистина, после породувањето, таа настинала и ѝ препишале силни антибио-

Наталија Московитина со нејзините четири деца

тици. „Плачев и коленопреклоно се молев. Најтешко ми беше сознанието дека самата сум му напакувала на моето бебе... Но, морав да продолжам да се борам, без разлика на сè“, се сеќава Наталија. „Дури и сопругот се оддалечи од мене, што и не е за чудење, но сето тоа ја правеше мојата положба уште пострашна. Најверојатно затоа сфатив што чувствува една изгубена жена, жената што изгубила секаква надеж и поддршка од ближните.“

И покрај сите прогнози, контролниот ултразвук во дванаесеттата гестациска седмица не покажал никакви аномалии кај плодот. И така, на светот дошло уште едно здраво дете.

Оттогаш, Наталија се труди што поретко да оди на лекар. Во четвртата бременост намерно не пошла на скрининг. „Давав крв и урина за анализа. Само тоа ми беше доволно, за да ја следам состојбата на моето дете. За сè друго се надевав на Господа.“

За време на нашиот разговор околу нас трчкаа и скокаа убаво облечени деца. Полина, како најстара, со внимание ја следеше исповедта на мајка ѝ. Им предложивме да се сликаме сите заедно.

„Децата се дар од Господа. Тој одлучува какво ќе биде моето дете“, со насмевка завршува Наталија, гушкајќи ги своите четири деца.

Што би се случило ако Наталија не наишла на вакви компликации на нејзиниот животен пат? Можеби здружението „Жени за живот“ немаше ни да постои... А без него, немаше да се спасат толку многу животи, ни да се извојуваат толку победи над гревот.

—Втор случај:

„Ако некого осудуваш, и тебе ќе ти се случи истото“

Ксенија и Роман се венчале веднаш по завршувањето на факултет. Нивната љубов и хармонија биле виновни за зависта од страна на нивните колеги. Кога Ксенија забременила, Роман ја носел на раце својата љубена, купувајќи ѝ ги сите овошки што можеле да се најдат на зимските тезги. Иако бременоста течела среќно и идилично, породувањето било тешко. Нивниот првенец, Олег, се родил како слабо бебе, и првите два дена бил чуван во специјален инкубатор. Ксенија доаѓала и го гледала своето малечко синче, прекриено со цевки, и горко плачела. Од спротивната соба, пак, излегувале задоволни и дотерани жени, барем така ѝ се чинело нејзе тогаш.

Но, една медицинска сестра ѝ кажала дека во таа соба се сместуваат жените кои се подготвуваат за абортус. Оваа вест длабоко ја потресла чувствителната Ксенија. „Но, што се случува овде? Додека јас се молам за здравјето на моето дете, тие доброволно ги убиваат нивните? Како е тоа можно?“, вознемирено разговарала со сопругот по телефон. „Како можат да го сторат тоа?“

- Па, ти си многу добра, а тие... најверојатно, се многу поинакви од тебе. Но, добро, Ксенија, кој може да знае во каква ситуација се наоѓаат?

- Ситуација? Каква и да им е ситуацијата, тоа не е причина за да го убиеш своето дете. Јас 100% знам дека никогаш не би сторила такво нешто! - гласно говорела Ксенија.

Од таа изговорена реченица поминале многу години. Олег, синот првенец, завршил шесто одделение, Дарја - второ, а најмалечното дете само што почнало да оди во градинка.

Ксенија не се вработила, а нејзината диплома фаќала прашина, во купче со крштениците од нивните деца. Роман, пак, постојано бил на работа, од рано утро до доцна вечер. И тогаш ова семејство за пример, го снашло несреќа.

Новороденче во инкубатор

За време на новогодишна забава од работа, една колешка на нејзиниот сопруг, откако малку се поднапила, ѝ открила на Ксенија дека нејзиниот сопруг веќе неколку години има љубовница. Следел долг период на скандали и взаемно обвинување. Конечно, откако сфатила дека нема да може да му го прости неверството, Ксенија започнала бракоразводна постапка.

Роман не се противел, и барал поделба на имотот, што за Ксенија било потполно неочеувано: „И јас морам да живеам од нешто, а станот го заработив ринтајќи и потејќи се, додека ти седеш дома. Ни еден скршен денар немаш придонесено за нашиот буџет!“, ѝ велел тој, додека нервозно се пакувал пред да замине од дома.

И токму тогаш, во најнесоодветниот момент, Ксенија дознала дека е повторно бремена. „Што, уште едно дете? И тоа сега, кога се разведувам? Кога ќе морам да барам работа и да ги издржувам трите деца?“, си мислела. Тогаш и донела одлука да го абортира бебето. И така, мајката на три деца и пристојна сопруга, дошла во собата за абортуси, потполно убедена во исправноста на својата одлука. Сепак, чувствувала немир во душата, и не можела да седи во таа соба и да разговара со другите жени. Излегла во ходниот за да се осами малку. Одеденаш забележала една млада

девојка као плаче. Девојката стоела покрај прозорецот и разговарала на телефон. Не сакајќи, Ксенија начула дел од нејзиниот разговор: „Му ставија секакви цевчиња на нашето малечко, но убаво бебе. Ах, само да го видиш каков е... Да, и јас се надевам дека ќе биде добро... Се молам за него...“, плачела жената на сет глас, но малку потоа се смирила. „А замисли, тука отспротива уште и извршуваат абортуси, можеш ли да замислиш? Да, од една страна - раѓаме, а од друга - убиваме. Ужас! Не ги разбирам овие жени: какви проблеми треба да имаш, за да се одлучиш да си го убиеш детето? Јас никогаш нема да го направам тоа. НИ-КО-ГАШ!“

Ксенија како да се скаменила. Пред очите ѝ минал целиот живот, како на трака. Се вратила во собата, ги собрала стварите, и заминала, никогаш повеќе не враќајќи се назад.

А четвртото дете ја разбудило љубовта меѓу сопружниците. Виновникот, Роман, дошол во породилиштето за да го види својот најмал син; се покајал и молел за прошка. Ксенија одамна му простила. Зарем имала право да ги лиши своите четири деца од татковска љубов?

**—Трет случај:
„Ве каниме на свадба“**

Олга пораснала во сиропиталиште, и отсекогаш мечтаела да живее во семејство. Уште како малечка ги испружала малечките раченца кон сите посвоители што доаѓале во домот, со надеж дека ќе ја изберат токму неа. Но, ете, времето минувало, а неа никој не ја избрал.

Кога наполнила дванаесет години, сосема ја изгубила надежта дека ќе стане дел од нечие семејство. Но, за кратко, кај

неа се родил нов сон: „Ќе излезам оттука, и ќе запознаам некое добро момче. Ќе се венчаме и ќе изродиме многу, многу деца... Ќе имаме голема куќа, ќе бидам опкружена од своите најмили и најблиски, моето семејство.“

Но, никој не ја научил како да изгради љубовна врска. Сите нејзини познанства се сведувале на филмовите што ги гледала во сиропиталиштето, и на вулгарните коментари што ѝ ги упатувал Миша. Речиси и ќе се вљубела во него, но тој започнала ја задева Ирина. За другите момчиња од групата, Олга не била интересна.

Конечно настапил одлучниот момент кога веќе не била под контрола на воспитачите, и Олга зачекорила во животот на возрасните. Лесно се запишала на една висока школа, и се преселила во една малечка соба со државна помош. Набрзо се случило и познанството што толку многу го исчекувала. И тоа не со било кого, туку со Мајкл, еден странец што бил дојден на една од нивните студентски забави. Мајкл зборувал со убав акцент, модерно се облекувал и бил сосема поразличен од момчињата од домот. Но, најважно од сè - тој бил првиот што сакаше сериозна врска со Олга.

Таа минувала денови фантазирајќи колку ќе бидат изненадени децата и воспитачите од домот, кога ќе добијат покана за свадба: „Олга и Мајкл ве покануваат на нивната свадбена веселба!“ Меѓутоа, младоженецот - странец неочекувано исчезнал, како што и се појавил. Не се јавувал на телефонот, и никој од неговите познаници не знаел каде да го најде.

Не поминал ниту месец од неговото исчезнување, кога Олга дознала дека очекува бебе. Потполно изгубена, им се обратила на своите поранешни воспитувачи, кои пак, едногласно ја посветувале да го абортира бебето:

- Тебе те издржува државата, а бебето, кој ќе го издржува него? - ѝ велела нејзината омилена тетка Зоја. - Ако не абортираш, можеш да се збогуваш од тоа некогаш да се омажиш. Никому не си му потребна, а уште и со туѓо дете - никој нема ни да те погледне.

Последната реченица за Олга била најубедлива: „Можеби се во право, треба да абортирам“, воздивнувала безнадежно. Но, за нејзина среќа, токму во тој момент дознала за здружението „Жени за живот“. Членките на ова движење успеале да ги најдат правите зборови и да ја убедат дека бременоста, во какви и услови да се случува, речиси секогаш води кон среќа. Притоа ѝ посочиле дека не е сама на овој свет.

По некое време, откако се породила, на нејзините спасителки им испратила покана: „Олга и Иван ве покануваат на својата свадбена веселба.“ Сонот ѝ се исполнил. И покрај сите прогнози, успеала да најде љубов и се подготвуваше за свадба.

Имено, Иван бил поранешен штитеник на домот за незгрижени деца. Бремената Олга ја запознал на високата школа, и веднаш знаел дека ја сретнал својата сродна душа. И тој отсекогаш мечтаел за големо семејство, та и тој беше задоволен што неговата сакана ќе му роди дете.

Покана за свадба

АУТИСТИЧНО ДЕТЕ ВО ПРАВОСЛАВНО СЕМЕЈСТВО

- сведоштво на еден родител -

„Како тоа, Јан оди в црква?“, ме прашуваа другите родители, како и наставниците, за мојот син којшто боледува од аутизам. „Како издржува да стои мирно толку долго?“ На училиште, Јан постојано се клатеше на столчето. Дома, ништо не му го задржуваше вниманието - ни филмовите, ни телевизијата, па ниту правењето на омилените колачи. Преку ден нему му беше потребен човек што постојано ќе внимава над него, за да ги исполни сите задачи. Значи, што може да има во една црква за тој да ги следи честите ѓаконски потсетници „да внимаваме“ на Литургија?

Најпрво, тука е звукот. Јан тропа со нозете и се лула на секаква музика, но зборовите што се содржат во ритамот и повторувањето на црковното песнопение го задржуваат неговото внимание и се врежуваат во неговото сеќавање. Ова не е случајно, затоа што Православната Црква уште од самиот почеток се потпираше врз сетилата за да ги објавува нејзините учења. Освен слушање на Словото, ние можеме да ги видиме и да

Според материјали од Антиохијската Патријаршија

ги запознаеме личностите и настаните од Библијата - тие се прикажани насекаде во црквата. Јан ужива додека ги гледа фреските и иконите в црква кои, како и свеќите што горат, го смируваат и му помагаат да се восредоточи. Тој, исто така, ги запазува и боите од одеждите на свештениците, како и входовите околу иконостасот. Мирисот на темјан и цвеќе е уште еден сетилен пат преку кој Јан ги помни настаните. Пред дома да се помолиме, тој оди и го мириса цвеќето и свеќите.

Но, зошто ова повторување на зборови, звуци и движења е толку важно за некој како Јан, некој што боледува од болест што спаѓа во спектарот на аутистични болести? Јан знае дека може да смета на истиот литургиски ред секоја недела. Ваквата постојаност служи како осмислена шема и рамка за лицата што се бомбардирани од силни надворешни дразби, односно аутистите. Непроменливоста не само што е историско обележје на Литургијата, туку и нејзина значајна психолошка сила. Во денешното време на секојдневни промени, на сите ни е потребно место и време каде би можеле да најдеме поддршка и постојаност.

Уште како мали деца, ние почнуваме да ги имитираме туѓите зборови и движења, но оваа вештина, што за нас е толку лесна, за Јан е многу тешка; тој не пее заедно со народот. Сепак, може да прочита некои едноставни зборови и со прсте да го следи текот на молитвите. Кога ќе види дека другите се прекрстуваат, и тој се прекрстува - со цела дланка, и брзо, затоа што нема целосна контрола врз своите движења. А, бидејќи тој прво научи да се изразува на јазикот на глуво-немите, невербалните гестови на свештенството и народот се подеднакво важни за него.

Јан, како и другите луѓе со некаква попреченост или посебни потреби, чув-

ствува дека во Црква (не како зграда, туку како собрание од луѓе, верници) е прифатен од другите. Модел на прифаќање на сите нам ни е Исус Христос, Кој никого не го отфрлил, и заповеда и малите деца да бидат доведени при Него. Макар што ние може само да се трудиме да го достигнеме совршенството на Неговата љубов, од нас се очекува, како што вели св. Климент Римски, „да бидеме милостиви еден кон друг, сообразно на милоста и незлобивоста на нашиот Создател“. Порано, кога и да се најдеше во големи или широки простории, Јан започнуваше да се удира, или да бега. Но, бидејќи другарчињата в црква го бодреа, му се насмевнуваа и поздравуваа, тој започна да се свикнува на тоа да среќава луѓе што не ги гледа секојдневно.

Црквата е место каде луѓето со попречености можат да бидат вклучени на многу различни начини, да учествуваат во богослужбите, да ја подаваат нафората, но и (по потреба) да поставуваат столчиња и маси, и да помагаат во чистењето. Може да земат учество на катихетските предавања, младинските клубови и молитвените групи.

Неделните трпези по Литургија се шанса за Јан да го вежба она што го учи во школата за самостојно живеење и вештини¹, да соработува со луѓе на кои им верува и кои го охрабруваат. Стои во ред, бира храна и прибор за јадење, седнува со другите на голема маса и на крај чисти по себе. Јан научи да им верува на другите и гледа како тие се однесуваат еден кон друг. Како што вели св. Иринеј Лионски, луѓето во Црквата треба да покажат „љубов, сочувство, цврстина, вистина, сето тоа за да му помогнат и да го охрабрат човештвото“. Неделата за него е празник со храна и пријатели што го охрабруваат.

Кога јас и тој се покрстивме, неговата кума му ги покажа конкретните сим-

¹ Supported-living, концепт развиен во САД при што лица со попреченост се организираат во комуни каде под постојан надзор и грижа се учат на вештини што би им овозможиле релативно самостојно и независно живеење.

ЦРКВАТА Е МЕСТО КАДЕ ЛУЃЕТО СО ПОПРЕЧЕНОСТИ МОЖАТ ДА БИДАТ ВКЛУЧЕНИ НА НАЈРАЗЛИЧНИ НАЧИНИ, ДА УЧЕСТВУВААТ ВО БОГОСЛУЖБИТЕ...

боли на нашата вера: крстот, светата вода, нафората и иконите. Наместо да му објаснува што секое од овие нешта значи, таа му дозволи самиот да ги искуси. Неговото христијанско име е Рафаил, според ангелот на исцелението. Јас се двоумев колку навистина Јан го празбира православно-то предание и Литургија. Немаше развиено вербални, ни умни способности за да го сфати православно-то исповедање или причестувањето. Пред да бидеме миропомазани, прашав една пријателка дали Јан има го има доволно сфатено православието за да стане православен. Таа се насмеа и ми рече: „Кој ја сфаќа Тајната на Причеста во целост?“ Секако, таа имаше право. Православната вера не зависи од нашата можност за разбирање, туку расте во верникот кој заедничари со другите.

Од моментот кога започна да се црквува на четиригодишна возраст, Јан делуваше фасцинирано од причестувањето. Неговите проблеми со храната и јадењето не беа доволни за да се објасни неговата вкочанетост и восредоточеност додека другите се причестуваа. Што гледаше ова дете, што ние, другите, не можевме да го видиме? Што гледаше Јан додека јас размислував што треба да направам подоцна? Години подоцна сфатив дека тој сакал да гледа како другите луѓе, еден по еден, доаѓаат да бидат нахранети. Тој го гледал она што секој од нас би го видел, доколку внимава: дека некој се грижи и им помага на луѓето. „Вкусете и видете дека Бог е добар; блажен е човекот што на Него се надева“, сигурно ова би бил омилениот стих на Јан, кога би можел да го чита Псалтирот.

Работејќи како дефектолог и специјалист со родители на деца со аутизам, илјадапати сум слушнала како болеста на своите деца, родителите ја споредуваат со ураган или торнадо што однадеж ги уништува самите нив, и целосно ги менува нивните семејства. Агностиците, како и верниците, го насочуваат нивниот гнев кон Бога и велат: „Зошто Бог ми го стори ова? Со што го заслужив ова? Зошто мене?“ Ова се стари, познати прашања во кои одекнува гласот на праведниот Јов. Потоа започнува проколнатиот круг на барање вина и виновници, па најчесто се обвинуваат наставниците, лекарите, аптекарите, психолозите, па дури и пријателите. Штом овие прашања од „Зошто“ ќе се преобразат во „Како да се исцелиме и да се научиме да го прифатиме ова?“, може да започне лекувањето во Црквата како духовна болница. Парохијата може да биде место каде сите ние сме „добри, сочувствителни, проштевајќи си еден на друг, како што и Бог ни прости во Христа“ (Ефес. 4,32).

Жан Вање, римо-католички писател и основач на меѓународната организација „L'arche“ („Ковчег“), целиот живот работел со лица со хендикеп. Честопати го прашувале зошто Бог дозволил да се раѓаат деца со Даунов синдром, аутизам и други когнитивни заболувања. Прашањето било тешко, но ништо полесен не бил и неговиот одговор. Имено, тој секогаш велел дека нивната болест е предизвик, но и можност за сите нас да ја посведочиме Божјата љубов кон другите и Неговата милост, што е плод на Духот. „Доброчинството и милосрдноста не ги заборавајте, зашто такви жртви Му се благоугодни на Бога“ (Евр. 13, 16).

Треба да ги прифатиме сите оние што се различни од нас, онака како што Христос нè прифати нас. Освен тоа што треба да ги прифатиме, ние треба и да се молиме за нив и за нивните семејства, особено на светителите што се застапуваат за нив, како на пример св. Наум Охридски, св. Анастасија и св. Герасим Кефалониски.

ВЕЛИГДЕН

Откако изминаа три дена од погребението Исусово, три од Неговите најверни ученички – Марија Магдалина, Саломија и Марија Јаковова – појдоа на гробот Исусов за да го помажат Неговото тело со миро, каков што беше тамошниот обичај. Но, кога пристигнаа, видоа дека гробот беше отворен, и дека во него го немаше телото на нивниот возљубен Учител. Во нивните умови започнаа да се зујат прашања како пчелки во кошница, и во тој момент пред нив се појави еден ангел, кој ги поздрави и им рече: „Не плашете се, знам дека Го барате Исус, Оној Кој беше распнат пред само три дена. Само, не знам зошто Го барате Живиот меѓу мртвите? Господ воскресна, како што и вам ви кажа дека ќе стори. Затоа, побрзајте и на Неговите апостоли јавете им го Воскресението Негово! Кажете им да одат во Галилеја, дека таму ќе Го сретнат Исус!“

Мироносиците, исполнети со радост, поитаа да им ја соопштат веста за Воскресението на другите ученици. Но, само што тргнаа, пред нив се појави Господ и им рече: „Радувајте се!“ Тие паднаа на колена и Му се поклонија. Христос, Кој виде дека жените се збунети, им рече да не се плашат, туку да поитаат и на учениците да им каже дека ќе се сретнат во Галилеја.

Христовото Воскресение (го нарекуваме уште и Велигден или Пасха) е најважниот празник на нашата Црква. Смртта е поразена! Животот ја победи смртта, како што светлината ја победува темнината! Исус Христос е Светлината и Животот што ни дава внатрешна сила за да ја победиме смртта. Како да ни вели дека смртта е нешто привремено, како сон. Затоа ние, христијаните, умирањето го нарекуваме успение (заспивање). После смртта сите нас очекува воскресение, и затоа треба да се подготвиме за тоа воскресение.

Помалку познати зборови и фрази:

- ☞ Миро – миризливо масло приготвено од мешавина на билки
- ☞ Мироносици – жените што рано наутро на третиот ден дошле на гробот Христос за да го помазаат неговото тело со миро
- ☞ Апостоли – Христови ученици, испратени да го објавуваат Христовото Воскресение
- ☞ Воскресение – подигнување, повторно станување од смрт
- ☞ Радувајте се – поздрав

Како гласи црковната песна што ја пееме секој Велигден?

Христос воскресна од мртвите,
Со смрт смртта ја победи
И на оние во гробовите
Живот им подари.

Да запомниме:

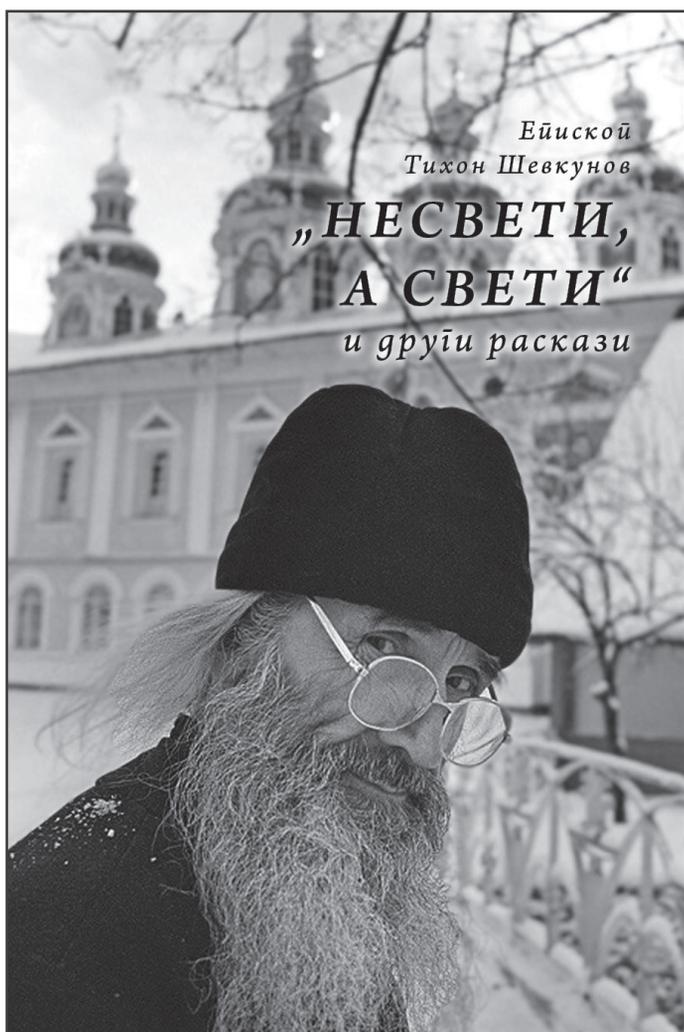
- ☞ Мироносиците први ја дознаваат радосната вест за Господовото Воскресение од еден ангел.
- ☞ Со Своето Воскресение, Христос ја победи смртта, а нам ни дарува надеж за вечен живот.

Како го празнуваме Велигден?

Велигден се празнува на сите краишта од светот, од речиси сите народи. И млади и стари, и мажи и жени, и деца и стари, сите празнуваат и се радуваат на Воскресението. И во нашата татковина овој празник радосно се празнува. Во сабота навечер сите заедно одиме во црква и палиме свеќи од свештениците, кои н повикуваат да примиме светлина од не-вечерната светлина. Со свеќи во рака се молиме и се радуваме. Околу полноќ, свештениците ја објавуваат радосната вест за Воскресението, како што ангелот им ја јавил на мироносиците, по што следува Литургијата на која се причестуваме со Телото и Крвта Христови. После причестувањето, си го честитаме празникот со поздравот „Христос воскресна – Навистина воскресна!“ и ги кршиме црвените јајца, посакувајќи си најдобри желби.

Ех, кога би можело секој ден да е како Велигден!
ХРИСТОС ВОСКРЕСНА!

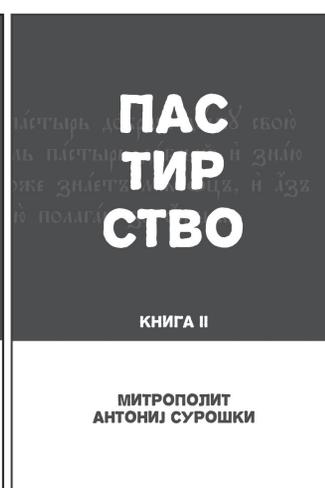
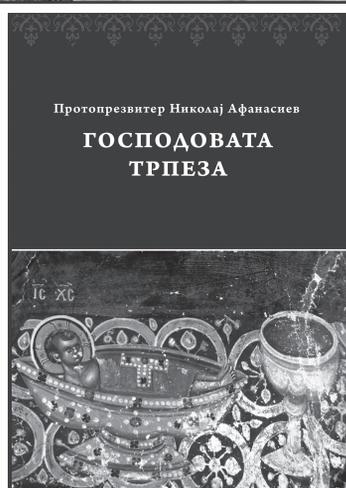
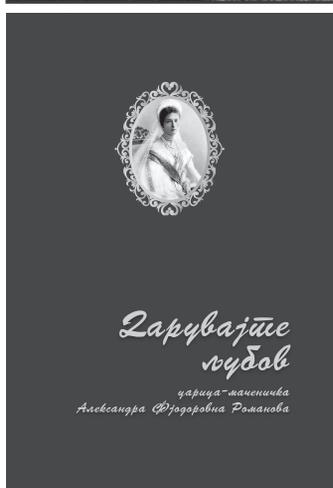
ОД ЕПАРХИСКОТО ИЗДАВАШТВО

РОМАН НА ГОДИНАТА
ЗА 2012

ПРОДАДЕНИ НАД ДВА
МИЛИОНИ ПРИМЕРОЦИ ШИРУМ
СВЕТОТ И ДОПОЛНИТЕЛНИ
ЧЕТИРИ МИЛИОНИ
ЕЛЕКТРОНСКИ ПРИМЕРОЦИ

БЕСТСЕЛЕР ПРЕВЕДЕН НА
АНГЛИСКИ, ГЕРМАНСКИ,
ФРАНЦУСКИ, ШПАНСКИ,
ИТАЛИЈАНСКИ, РОМАНСКИ,
КИНЕСКИ, ГРЧКИ, СРПСКИ И
ПОЛСКИ ЈАЗИК

СИТЕ КНИГИ

www.koe.mk/izdavastvo/

НАРАЧКИ

www.koe.mk/naracki/
kontakt@koe.mk

